

Jaarstukken

2016

Managementverslag over het boekjaar 2016	2
Jaarrekening van de ECB	20
Balans per 31 december 2016	20
Winst-en-verliesrekening over 2016	22
Grondslagen voor de financiële verslaggeving	23
Toelichting op de balans	33
Niet in de balans opgenomen instrumenten	51
Toelichting op de winst-en-verliesrekening	54
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	61
Toelichting op de verdeling van winst/toedeling van verliezen	65

Managementverslag over het boekjaar 2016

1 Doel van het managementverslag van de ECB

De ECB vormt onderdeel van het Eurosysteem, dat als hoofddoel heeft het handhaven van prijsstabiliteit. De voornaamste taken van de ECB, zoals beschreven in de Statuten van het ESCB, omvatten het ten uitvoer leggen van het monetair beleid van de Europese Unie, het verrichten van valutamarktoperaties, het beheren van de officiële externe reserves van de landen van het eurogebied en het bevorderen van een goede werking van het betalingsverkeer.

Om indringend en doeltreffend banktoezicht te kunnen uitoefenen is de Europese Centrale Bank bovendien verantwoordelijk voor de effectieve en consistente werking van het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme ('Single Supervisory Mechanism' of SSM). Aldus draagt zij bij aan de veiligheid en soliditeit van het bankwezen en aan de stabiliteit van het financiële stelsel.

Gezien het feit dat de activiteiten en transacties van de ECB worden verricht ter ondersteuning van haar beleidsdoelstellingen dienen de financiële uitkomsten te worden gezien in samenhang met haar beleidsacties. In dit opzicht vormt het managementverslag een integrerend onderdeel van de Jaarstukken van de ECB, aangezien het de lezer voorziet van contextuele informatie over de werkzaamheden van de ECB en over de invloed van de belangrijkste activiteiten en transacties van de ECB op haar risico's en jaarrekening.¹

Daarnaast bevat dit verslag informatie over de financieringsmiddelen van de ECB en over de belangrijkste processen die verband houden met de totstandkoming van haar jaarrekening.

2 Belangrijkste processen en functies

De interne processen van de ECB waarborgen de kwaliteit en juistheid van de in haar jaarrekening opgenomen informatie. Daarnaast is er een aantal belangrijke functies betrokken bij het uitvoeren van beleidsbeslissingen met een aanzienlijke invloed op de gerapporteerde cijfers.

¹ De "jaarrekening" bestaat uit de balans, de winst-en-verliesrekening en de daarmee verband houdende toelichtingen. De "Jaarstukken" bestaan uit de jaarrekening, het managementverslag, de controleverklaring van de onafhankelijke accountant en de toelichting op de verdeling van winst/toedeling van verliezen.

2.1 Beheersingsmaatregelen binnen de organisatie-eenheden

Binnen de interne beheersingsstructuur van de ECB is iedere organisatie-eenheid ('business area') verantwoordelijk voor het beheer van de eigen operationele risico's en voor de implementatie van beheersingsmaatregelen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de activiteiten te waarborgen, evenals voor de juistheid van de in de jaarrekening van de ECB op te nemen informatie. De verantwoordelijkheid voor en verantwoording van de tenuitvoerlegging van het budget liggen eveneens primair bij de individuele organisatie-eenheid.

2.2 Budgetteringsprocessen

De Afdeling Budgettering en Controlling van het Directoraat-Generaal Financiën is verantwoordelijk voor het ontwikkelen, opstellen en monitoren van het budget overeenkomstig de strategische prioriteiten die door de Raad van Bestuur en de Directie zijn vastgesteld. Deze taken worden uitgevoerd in samenwerking met de organisatie-eenheden, waarbij overigens wel het scheidingsbeginsel² in acht wordt genomen. De Afdeling Budgettering en Controlling is ook verantwoordelijk voor planning en middelenbeheer, kosten/batenanalyses en investeringsanalyses voor ECB-projecten en levert overeenkomstig de overeengekomen kaders een bijdrage op deze terreinen waar het projecten van het ESCB betreft. De uitgaven ten opzichte van de goedgekeurde budgetten worden periodiek gemonitord door de Directie, waarbij rekening wordt gehouden met het advies van de Afdeling Budgettering en Controlling onder begeleiding van de Chief Services Officer (CSO), en door de Raad van Bestuur, die daarbij wordt bijgestaan door het Begrotingscomité. Overeenkomstig Artikel 15 van het Reglement van Orde van de ECB ondersteunt het Begrotingscomité de Raad van Bestuur door de jaarlijkse budgetvoorstellen van de ECB en verzoeken om budgetuitbreiding door de Directie te beoordelen, voordat deze ter goedkeuring aan de Raad van Bestuur worden voorgelegd.

2.3 Portefeuillebeheer

De ECB houdt in euro luidende effecten voor monetairbeleidsdoeleinden aan, die zijn aangekocht in het kader van het programma voor de effectenmarkten ('Securities Markets Programme' of SMP), het programma voor de aankoop van effecten op onderpand van activa ('asset-backed securities purchase programme' of ABSPP), het programma voor de aankoop van door de publieke sector uitgegeven schuldbewijzen ('public sector purchase programme' of PSPP) en de drie programma's voor de aankoop van gedekte obligaties ('covered bond purchase

² Het scheidingsbeginsel heeft betrekking op het in de GTM-Verordening vastgelegde vereiste dat de ECB haar toezichtstaken dient uit te voeren onverminderd, en gescheiden van, haar taken die betrekking hebben op het monetair beleid en alle andere taken.

programmes' of CBPP's).³ Het doel van de aankoopprogramma's⁴ is de verdere versoepeling van de monetaire en financiële condities om op die manier bij te dragen aan een terugkeer van de inflatie naar een niveau onder maar dicht bij 2% op de middellange termijn. De op grond van deze programma's verrichte aankopen zijn gebaseerd op de door de Raad van Bestuur genomen beslissingen over de totale maandelijkse aankopen door het Eurosysteem en moeten aan vooraf vastgestelde toelatingscriteria voldoen.

Daarnaast heeft de ECB een portefeuille externe reserves (bestaande uit Amerikaanse dollars, Japanse yen, goud en bijzondere trekkingsrechten) en een in euro luidende eigenmiddelen-beleggingsportefeuille.

Het doel van de externe reserves van de ECB is het financieren van eventuele ECB-interventies op de valutamarkt. Dit doel bepaalt de overkoepelende doelstellingen van het portefeuillebeheer, namelijk (in volgorde van prioriteit) liquiditeit, veiligheid en rendement. De belegging van de externe reserves van de ECB wordt beheerd door een centrale risicobeheerfunctie, waarbij de beleggingstransacties op gedecentraliseerde wijze worden uitgevoerd. Voor de Amerikaansdollar- en Japanse-yenportefeuilles stelt de Raad van Bestuur een strategische benchmarkportefeuille vast, na een voorstel daartoe van de risicobeheerfunctie binnen de ECB. Daarna ontwikkelen de portefeuillebeheerders van de ECB de tactische benchmarkportefeuilles. Op basis van deze portefeuilles nemen de portefeuillebeheerders bij de nationale centrale banken daadwerkelijke posities in.

Het doel van de eigenmiddelenportefeuille van in euro luidende activa is inkomsten te verschaffen om de operationele kosten van de ECB die geen verband houden met de uitvoering van haar toezichtstaken, te helpen financieren.⁵ In dit kader is de doelstelling van het beheer van de eigenmiddelenportefeuille een zo groot mogelijk rendement te behalen, zij het met inachtneming van een aantal risicolimieten.

Daarnaast worden de middelen die verband houden met de pensioenregelingen van de ECB belegd in een extern beheerde portefeuille.

2.4 Toezicht op financiële risico's

Het Directoraat Risicobeheer bij de ECB doet voorstellen voor beleid en procedures die zorgen voor een passend niveau van bescherming tegen financiële risico's voor de ECB in verband met haar portefeuilles monetairbeleidseffecten, portefeuille externe reserves en haar in euro luidende eigenmiddelen-beleggingsportefeuille. Daarnaast ondersteunt het Comité voor Risicobeheer, dat bestaat uit deskundigen

³ De ECB houdt geen activa aan die zijn aangekocht in het kader van het programma voor de aankoop van door de bedrijvensector uitgegeven schuldbewijzen ('corporate sector purchase programme' of CSPP), dat op 8 juni 2016 van start is gegaan. De aankopen in het kader van het CSPP worden uit naam van het Eurosysteem verricht door zes nationale centrale banken.

⁴ De ECB koopt momenteel effecten aan in het kader van het derde CBPP, het ABSPP en het PSPP. De aankopen in het kader van de eerste twee CBPP's en het SMP zijn beëindigd.

⁵ De kosten van de ECB in verband met haar toezichtstaken worden doorberekend aan de onder toezicht staande entiteiten door middel van een jaarlijkse vergoeding.

van de centrale banken van het Eurosysteem, de besluitvormende organen bij het waarborgen van een passend beschermingsniveau voor het Eurosysteem, met inbegrip van de ECB. Dit wordt bereikt door beheer en beheersing van de financiële risico's die voortvloeien uit markttransacties. Wat deze activiteiten betreft, draagt het Comité voor Risicobeheer bij aan onder meer het monitoren, meten en rapporteren van de financiële risico's op de balans van het Eurosysteem (met inbegrip van de ECB) en het opstellen en beoordelen van de daarmee verband houdende methodologieën en kaders.

2.5 Totstandkoming van de jaarrekening van de ECB

De jaarrekening van de ECB wordt opgesteld in overeenstemming met de door de Raad van Bestuur vastgelegde grondslagen. De productie en het goedkeuringsproces van de jaarrekening van de ECB vóór de publicatie ervan wordt geïllustreerd in het onderstaande schema.

De Afdeling Financiële Rapportage van het Directoraat-Generaal Financiën is, in samenwerking met andere organisatie-eenheden, verantwoordelijk voor de productie van de jaarrekening en zorgt ervoor dat alle daarmee verband houdende documentatie tijdig aan de accountants en de besluitvormende organen wordt toegezonden.

De jaarrekening van de ECB wordt gecontroleerd door de onafhankelijke externe accountant die door de Raad van Bestuur is aanbevolen en door de Raad van de Europese Unie is goedgekeurd.⁶ Het is de verantwoordelijkheid van de externe accountant een oordeel te geven of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de ECB en van de resultaten van haar transacties, overeenkomstig de door de Raad van Bestuur vastgelegde grondslagen voor de financiële verslaggeving. In dit verband onderzoekt de externe accountant de administratie en verslaggeving van de ECB, de toereikendheid van de bij de opstelling en presentatie van de jaarrekening toegepaste interne beheersingsmaatregelen en beoordeelt deze ook de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor de financiële verslaggeving.

De financiële verslaggevingsprocessen en de jaarrekening van de ECB kunnen ook onderwerp zijn van interne audits. Alle rapporten van het Directoraat Interne Audit, waarin tot de betrokken organisatie-eenheden gerichte aanbevelingen kunnen zijn opgenomen, worden aan de Directie voorgelegd.

⁶ Teneinde het publiek ervan te verzekeren dat de onafhankelijkheid van de externe accountant van de ECB is gewaarborgd, vindt om de vijf jaar rotatie van de accountantsfirma plaats.

Het Comité Activa en Passiva van de ECB (ALCO), dat bestaat uit vertegenwoordigers van diverse organisatie-eenheden van de ECB, controleert en beoordeelt systematisch alle factoren die van invloed kunnen zijn op de balans en de winst-en-verliesrekening van de ECB. Dit Comité beoordeelt de jaarrekening en de daarmee verband houdende documentatie alvorens deze ter goedkeuring aan de Directie worden voorgelegd.

Nadat de Directie zijn goedkeuring heeft gegeven voor publicatie van de jaarrekening wordt deze, samen met de door de externe accountant afgegeven controleverklaring en alle relevante documentatie, ter beoordeling voorgelegd aan het Auditcomité van de ECB,⁷ alvorens deze door de Raad van Bestuur worden goedgekeurd. Het Auditcomité ondersteunt de Raad van Bestuur ten aanzien van diens verantwoordelijkheden met betrekking tot onder meer de integriteit van de financiële informatie en het toezicht op de interne beheersingsmaatregelen. In dit verband beoordeelt het Auditcomité of de jaarrekening van de ECB een getrouw beeld geeft en is opgesteld conform de goedgekeurde regels voor de financiële verslaggeving. Het beoordeelt ook eventuele belangrijke financieel-administratieve en verslaggevingskwesaties die van invloed zouden kunnen zijn op de jaarrekening van de ECB.

De jaarrekening van de ECB, het managementverslag en de toelichting op de verdeling van winst/toedeling van verliezen worden elk jaar in februari door de Raad van Bestuur goedgekeurd en onmiddellijk daarna gepubliceerd, samen met de controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

3 Risicobeheer

Risicobeheer is een cruciaal onderdeel van de activiteiten van de ECB en wordt uitgevoerd door middel van een continu proces van identificatie, beoordeling, beperking en monitoring van risico's. Het onderstaande overzicht specificeert de belangrijkste risico's waaraan de ECB blootstaat, de bron van deze risico's en de toegepaste risicobeheersingskaders. De daaropvolgende paragrafen verschaffen nadere informatie.

⁷ Het Auditcomité bestaat uit vijf leden: de Vice-President van de ECB, twee ervaren presidenten van nationale centrale banken van het eurogebied en twee externe leden, die zijn gekozen uit hooggeplaatste functionarissen met ervaring in centraal bankieren.

Risico's waaraan de ECB blootstaat

Risico	Component	Soort risico	Risicobron	Risicobeheersingskader
Financiële risico's	Krediet-risico ¹	Wanbetalingsrisico	<ul style="list-style-type: none"> aangehouden externe reserves beleggingsportefeuille luidend in euro voor monetair beleid aangehouden effecten 	<ul style="list-style-type: none"> toelatingscriteria risicopositielimieten diversificatie onderpandstelling monitoring financiële risico's
		Kredietmigratierisico	<ul style="list-style-type: none"> aangehouden externe reserves beleggingsportefeuille luidend in euro 	
	Markt-risico	Valutarisico en grondstoffenrisico ²	<ul style="list-style-type: none"> aangehouden externe reserves aangehouden goud 	<ul style="list-style-type: none"> diversificatie herwaarderingsrekeningen monitoring financiële risico's
		Renterisico ³	<ul style="list-style-type: none"> aangehouden externe reserves beleggingsportefeuille luidend in euro <hr/> <ul style="list-style-type: none"> totale balans van de ECB 	<ul style="list-style-type: none"> marktrisicolimieten beleid voor portefeuillesamenstelling herwaarderingsrekeningen monitoring financiële risico's <hr/> <ul style="list-style-type: none"> beleid voor portefeuillesamenstelling monitoring financiële risico's
	Liquiditeitsrisico ⁴		<ul style="list-style-type: none"> aangehouden externe reserves 	<ul style="list-style-type: none"> beleid voor portefeuillesamenstelling liquiditeitslimieten monitoring financiële risico's
Operationeel risico ⁵			<ul style="list-style-type: none"> personeelsbestand, personeelsmiddelen, personeelsbeleid interne governance en bedrijfsprocessen systemen externe gebeurtenissen 	<ul style="list-style-type: none"> identificatie, beoordeling, aanpak, rapportage en monitoring m.b.t. operationele risico's kader voor operationeelrisicobeheer inclusief risicotolerantiebeleid kader voor bedrijfscontinuïteitsbeheer kader voor crisisbeheersing

1) **Kredietrisico** is het risico van financiële verliezen ten gevolge van een "wanbetalingsgebeurtenis" die voortkomt uit het feit dat een debiteur (een tegenpartij of emittent) niet in staat is tijdig zijn financiële verplichtingen na te komen, of van een herprijsing van financiële activa na een verslechtering van hun kredietkwaliteit en kredietbeoordeling.

2) **Valutarisico en grondstoffenrisico** zijn de risico's van financiële verliezen op (a) in vreemde valuta luidende posities ten gevolge van wisselkoersschommelingen en op (b) aangehouden grondstoffen ten gevolge van marktprijschommelingen.

3) **Renterisico** is het risico van financiële verliezen ten gevolge van ongunstige rentewijzigingen die aanleiding geven tot (1) een marktwaardedaling van financiële instrumenten of (2) een negatieve invloed op de nettorentebaten.

4) **Liquiditeitsrisico** is het risico van financiële verliezen ten gevolge van het onvermogen om een actief binnen een passende tijdsperiode te gelde te maken tegen de marktwaarde van dat ogenblik.

5) **Operationeel risico** is het risico van een negatieve invloed op de de financiën, bedrijfsvoering of reputatie als gevolg van mensen, de inadequate tenuitvoerlegging of het tekortschieten van de interne governance en bedrijfsprocessen, het niet-functioneren van systemen waarop processen zijn gebaseerd, of externe gebeurtenissen (bijvoorbeeld natuurrampen of aanvallen van buitenaf).

3.1 Financiële risico's

De financiële risico's vloeien voort uit de kernactiviteiten van de ECB en de daarmee verband houdende risicoposities. De ECB neemt besluiten ten aanzien van haar portefeuillesamenstelling en implementeert passende risicobeheerkaders, waarbij zij

rekening houdt met de doelstellingen en doeleinden van de verschillende portefeuilles en de financiële posities, en met de risicovoorkeuren van haar besluitvormende organen.

Financiële risico's kunnen worden gekwantificeerd met behulp van een verscheidenheid aan risicomaatstaven. De ECB maakt gebruik van intern ontwikkelde risicoschattingstechnieken, die zijn gebaseerd op een gecombineerd markt- en kredietrisicosimulatiekader. De essentiële modelleringsconcepten, - technieken en - aannames die aan de risicomaatstaven ten grondslag liggen, bouwen voort op marktstandaarden en beschikbare marktgegevens.

Om een uitgebreid inzicht te krijgen in potentiële risicogebeurtenissen die zich met verschillende frequenties en met verschillende hevigheidsniveaus zouden kunnen voordoen, en om te voorkomen dat er te veel gekeken wordt naar één enkele risicomaatstaf, gebruikt de ECB twee types statistische risicomaatstaven, 'Value-at-Risk' (VaR) en 'Expected Shortfall' (ES),⁸ geschat voor verschillende betrouwbaarheidsniveaus en een tijdshorizon van één jaar. Deze risicomaatstaven houden geen rekening met (1) het liquiditeitsrisico van de portefeuilles van de ECB, met name de aangehouden externe reserves, en met (2) het langetermijnrisico van dalende nettorentebaten voor de ECB. Om deze reden, en om deze statistische risicoschattingen beter te begrijpen en aan te vullen, voert de ECB ook regelmatig gevoeligheids- en stressscenarioanalyses uit, samen met langeretermijnprojecties van risicoposities en baten.

Per 31 december 2016 kwamen de financiële risico's voor alle ECB-portefeuilles, zoals gemeten door de VaR bij een betrouwbaarheidsniveau van 95% en een tijdshorizon van één jaar, samen uit op € 10,6 miljard, hetgeen € 0,6 miljard hoger is dan de per 31 december 2015 geschatte risico's. Deze toename hangt voornamelijk samen met de hogere waarde van het door de ECB aangehouden goud als gevolg van de goudprijssstijging in 2016. Het additionele risico wordt gemitigeerd door een toename van de respectieve herwaarderingsrekeningen.

3.1.1 Kredietrisico

De risicobeheersingskaders en -limieten die de ECB gebruikt om haar kredietrisicoprofiel te beheren, verschillen per type transactie en zijn afhankelijk van de beleids- of beleggingsdoelstellingen van de verschillende portefeuilles en de risicokenmerken van de onderliggende activa.

Het kredietrisico als gevolg van de door de ECB aangehouden externe reserves is klein, aangezien de reserves zijn belegd in activa met een hoge kredietkwaliteit.

⁸ VaR wordt gedefinieerd als het maximale verlies dat op basis van een statistisch model en bij een gegeven waarschijnlijkheid (betrouwbaarheidsniveau) niet zal worden overschreden. ES wordt gedefinieerd als een waarschijnlijkheidsgewogen gemiddeld verlies in de scenario's die de VaR-drempel overschrijden, bij een gegeven betrouwbaarheidsniveau.

Het doel van de in euro luidende eigenmiddelenportefeuille is de ECB inkomsten te verschaffen om haar operationele kosten die geen verband houden met de uitvoering van haar toezichtstaken, te helpen financieren en tegelijkertijd het belegde kapitaal te behouden. Rendementsoverwegingen spelen derhalve een relatief grotere rol in de portefeuillesamenstelling en het risicobeheersingskader voor deze aanhoudingen dan het geval is bij de portefeuille externe reserves van de ECB. Desalniettemin wordt het kredietrisico ten aanzien van deze beleggingen op bescheiden niveaus gehouden.

De voor monetairbeleidsdoeleinden aangekochte effecten worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen. Daarom heeft een eventuele verandering in de kredietkwaliteit (kredietmigratie) van deze effecten niet direct invloed op de jaarrekening van de ECB. Deze effecten kunnen echter nog steeds blootstaan aan wanbetalingsrisico, dat door middel van het toegepaste risicobeheerskader binnen de tolerantieniveaus van de ECB wordt gehouden.

3.1.2 Marktrisico

Bij het beheer van haar aanhoudingen zijn de voornaamste marktrisico's waaraan de ECB blootstaat valutarisico en grondstoffenrisico (i.v.m. de goudprijs). Daarnaast staat de ECB bloot aan renterisico.

Valutarisico en grondstoffenrisico

Het financiële risicoprofiel van de ECB wordt hoofdzakelijk bepaald door valuta- en grondstoffenrisico's. Dit is het gevolg van de omvang van de externe reserves (vooral bestaand uit Amerikaanse dollars) en de goudvoorraad van de ECB, en van de hoge volatiliteit van valutakoersen en de goudprijs.

Gezien de beleidsrol van het goud en de externe reserves is de ECB er niet op uit valutarisico en grondstoffenrisico te elimineren. Deze risico's worden wel gemitigeerd door spreiding van de aanhoudingen over verschillende valuta's en goud.

Overeenkomstig de regels van het Eurosysteem kunnen de herwaarderingsrekeningen met betrekking tot het goud en de Amerikaanse dollars, die per 31 december 2016 respectievelijk € 13,9 miljard (2015: € 11,9 miljard) en € 12,0 miljard (2015: € 10,6 miljard) bedroegen, worden gebruikt om de impact van eventuele toekomstige ongunstige bewegingen in de goudprijs en de wisselkoers van de Amerikaanse dollar te absorberen, waardoor een effect op de winst-en-verliesrekening van de ECB zou worden beperkt of zelfs voorkomen.

Renterisico

De externe reserves en de in euro luidende eigenmiddelenportefeuille van de ECB worden voornamelijk belegd in vastrentende effecten. Deze effecten worden tegen marktprijzen geherwaardeerd en zijn derhalve onderhevig aan marktrisico ten gevolge van renteschommelingen. Dit 'mark-to-market' renterisico wordt beheerd door middel van portefeuillesamenstellingsbeleid en marktriscolimieten.

Het uit de externe reserves van de ECB voortvloeiende renterisico is klein, aangezien deze reserves voornamelijk worden belegd in activa met een relatief korte looptijd. Dit wordt gedaan om te allen tijde de marktwaarde van de externe reserves, die worden aangehouden voor eventuele interventiedoeleinden, te bewaren. Aangezien dit niet zo'n belangrijke overweging is voor de in euro luidende eigenmiddelenportefeuille, hebben de activa in die portefeuille over het algemeen een langere looptijd, hetgeen resulteert in een hoger maar nog steeds beperkt niveau van renterisico.

De ECB staat tevens bloot aan het risico van een mismatch tussen de rentebaten uit haar activa en de op haar verplichtingen betaalde rentelasten, hetgeen van invloed is op haar nettorentebaten. Dit risico is niet direct verbonden aan een bepaalde portefeuille, maar houdt eerder verband met de totale structuur van de balans van de ECB, en dan met name met het bestaan van looptijd- en rendement mismatches tussen activa en passiva. Het portefeuillesamenstellingsbeleid, waaronder het beleid en de procedures die ervoor zorgen dat aankopen tegen passende prijzen plaatsvinden, wordt gebruikt om dit soort risico te beheren, waarbij rekening wordt gehouden met monetairbeleidsoverwegingen. Dit risico wordt verder verminderd doordat op de balans van de ECB verplichtingen bestaan waarover geen (rente)vergoeding wordt betaald.

De ECB volgt dit risico nauwlettend door middel van een toekomstgerichte analyse van haar winstgevendheid. Deze analyse maakt duidelijk dat de ECB naar verwachting de komende jaren nettorentebaten zal blijven verdienen, ondanks het stijgende aandeel van monetairbeleidsactiva met een laag rendement en een lange looptijd op haar balans ten gevolge van de lopende monetairbeleidsprogramma's voor de aankoop van activa.

3.1.3 Liquiditeitsrisico

Ten gevolge van de rol van de euro als een belangrijke reservevaluta, de rol van de ECB als een centrale bank en haar activa- en passivastructuur, vloeit de belangrijkste blootstelling van de ECB aan liquiditeitsrisico voort uit haar externe reserves. Dit is omdat grote hoeveelheden van deze aanhoudingen binnen een kort tijdsbestek te gelde moeten kunnen worden gemaakt om valutainterventies te kunnen uitvoeren. Om dit risico te beheren zorgen het portefeuillesamenstellingsbeleid en limieten ervoor dat een voldoende groot deel van de aanhoudingen van de ECB wordt belegd in activa die snel, en met een verwaarloosbaar effect op de prijs, liquide kunnen worden gemaakt.

In 2016 is het liquiditeitsrisico van de portefeuilles van de ECB klein gebleven.

3.2 Operationeel risico

De belangrijkste doelstellingen van het kader van de ECB voor operationeelrisicobeheer zijn (a) er mede voor te zorgen dat de ECB haar missie en doelstellingen verwezenlijkt, en (b) haar reputatie en overige activa te beschermen tegen verlies, misbruik en schade.

Krachtens het kader voor operationeelrisicobeheer is iedere organisatie-eenheid verantwoordelijk voor het identificeren, beoordelen, beheersen, rapporteren over en bewaken van de operationele risico's en beheersingsmaatregelen. Organisatie-eenheden met een horizontale rol nemen specifieke beheersingsmaatregelen op een bankbreed niveau voor hun rekening. In dit verband verschaft het risicotolerantiebeleid van de ECB een leidraad voor risicobeheersingsstrategieën en risicoaanvaardingsprocedures. Het is gekoppeld aan een risicomatrix gebaseerd op de impact- en waarschijnlijkheidsschalen van de ECB (die van kwantitatieve en kwalitatieve criteria gebruikmaken).

De eenheid belast met het beheer van operationeel risico en de bedrijfscontinuïteit, die onder de CSO valt, is verantwoordelijk voor het onderhouden van de kaders voor het operationeelrisicobeheer en de bedrijfscontinuïteit, en voor het bieden van methodologische ondersteuning – aan de eigenaren van risico's en beheersingsmaatregelen – ten aanzien van activiteiten op het gebied van het beheer van operationeel risico en de bedrijfscontinuïteit. Daarnaast rapporteert zij jaarlijks en op ad-hocbasis over operationele risico's aan het Comité Operationele Risico's en de Directie en ondersteunt zij de besluitvormende organen bij hun toezichtsrol betreffende het beheer van de operationele risico's en beheersingsmaatregelen van de ECB. Zij coördineert het programma voor bedrijfscontinuïteitsbeheer, de periodieke bedrijfscontinuïteitstests en de toetsingen van de bedrijfscontinuïteitsregelingen voor de tijdkritische werkzaamheden van de ECB. Ten slotte ondersteunt zij ook het Crisisbeheerteam (inclusief de ondersteunende structuren daarvan) en organisatie-eenheden bij (uitzonderlijke) situaties die zich mogelijk anderszins zouden kunnen ontwikkelen tot een operationele crisis.

4 Financieringsmiddelen

De financieringsmiddelen van de ECB worden (1) belegd in activa die baten genereren, en/of (2) gebruikt om rechtstreeks verliezen uit financiële risico's te compenseren. Deze financieringsmiddelen bestaan uit het kapitaal, de algemene risicovoorziening, de herwaarderingsrekeningen en het resultaat over het jaar.

Kapitaal

Het volgestorte kapitaal van de ECB bedroeg op 31 december 2016 €7.740 miljoen. Gedetailleerde informatie is te vinden in Toelichting 15.1, “Kapitaal”, in de “Toelichting op de balans”.

Voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's

Gezien de aanzienlijke blootstelling van de ECB aan financiële risico's – zoals uiteengezet in Paragraaf 3.1 – heeft de ECB een voorziening gevormd voor risico's die verband houden met wisselkoersen (valuta's), de rente, kredietkwaliteit en de goudprijs (grondstoffen). Jaarlijks wordt bezien hoe groot deze voorziening moet zijn en of ze moet worden voortgezet, waarbij rekening wordt gehouden met een scala van factoren, waaronder de omvang van de aangehouden risicodragende activa, de geprojecteerde resultaten voor het komende jaar en een risicobeoordeling. Deze risicobeoordeling wordt beschreven in Paragraaf 3.1 en wordt in de tijd consistent toegepast. De risicovoorziening mag, samen met het in het algemeen reservefonds van de ECB aangehouden bedrag, niet hoger zijn dan het door de nationale centrale banken van het eurogebied gestorte kapitaal van de ECB.

Per 31 december 2016 bedroeg de voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's €7.620 miljoen, hetgeen gelijk is aan het door de nationale centrale banken van het eurogebied gestorte kapitaal van de ECB per die datum.

Herwaarderingsrekeningen

Ongerealiseerde winsten op goud, vreemde valuta's en aan prijsherwaardering onderhevige effecten worden niet als baten in de winst-en-verliesrekening opgenomen maar worden rechtstreeks verwerkt in de herwaarderingsrekeningen op de passivazijde van de balans van de ECB. De saldi van de herwaarderingsrekeningen kunnen worden gebruikt om de impact van eventuele toekomstige ongunstige bewegingen in de respectieve prijzen en/of valutakoersen te absorberen, en versterken derhalve de weerbaarheid van de ECB ten opzichte van de onderliggende risico's.

Het totale bedrag van de herwaarderingsrekeningen voor goud, vreemde valuta's en effecten bedroeg ultimo december 2016 €28,8 miljard⁹ (2015: €25,0 miljard). Voor nadere informatie, zie de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving” en Toelichting 14, “Herwaarderingsrekeningen”, in de “Toelichting op de balans”.

⁹ Daarnaast omvat de balanspost “Herwaarderingsrekeningen” herberekeningen ten aanzien van uitkeringen na uitdiensttreding.

Resultaat

De resultaten die de ECB met behulp van haar activa en passiva in een boekjaar per saldo behaalt, zouden kunnen worden gebruikt om eventuele verliezen te absorberen die voortvloeien uit financiële risico's die in hetzelfde jaar werkelijkheid zouden worden. Het resultaat draagt aldus bij aan de bescherming van het nettovermogen van de ECB.

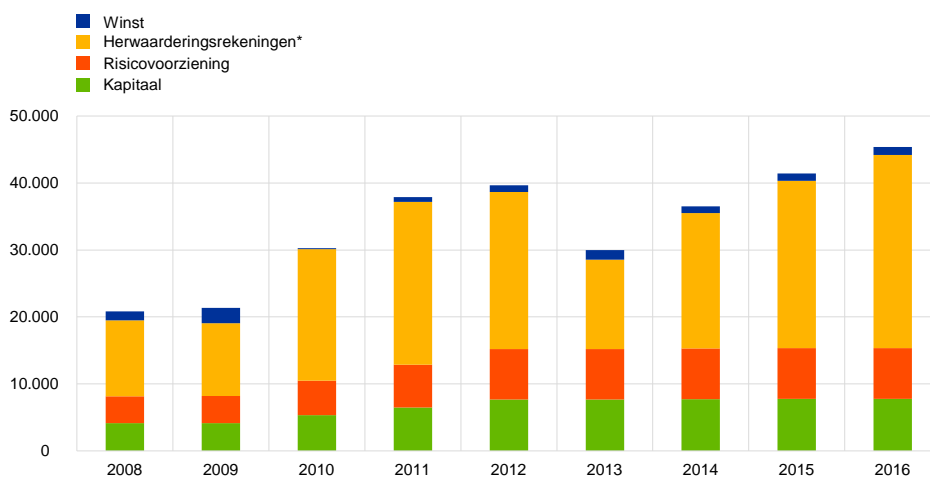
Ontwikkelingen in de financieringsmiddelen van de ECB

Grafiek 1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de hierboven genoemde financieringsmiddelen van de ECB en van de belangrijkste valutakoersen en de goudprijs voor de periode 2008-2016. Gedurende deze periode (a) verdubbelde het volgestorte kapitaal van de ECB bijna, als gevolg van het in 2010 door de Raad van Bestuur genomen besluit om het geplaatste kapitaal te verhogen, (b) steeg de risicovoorziening naar een bedrag gelijk aan het gestorte kapitaal door de nationale centrale banken van het eurogebied, (c) lieten de herwaarderingsrekeningen een opmerkelijke volatiliteit zien, voornamelijk ten gevolge van veranderingen in valutakoersen en de goudprijs, en (d) varieerde de nettowinst van € 0,2 miljard tot € 2,3 miljard; dit was onder invloed van een aantal factoren, zoals de toevoegingen aan de risicovoorziening van de ECB, ontwikkelingen in de rentetarieven en de met het monetair beleid verband houdende effectenaankopen.

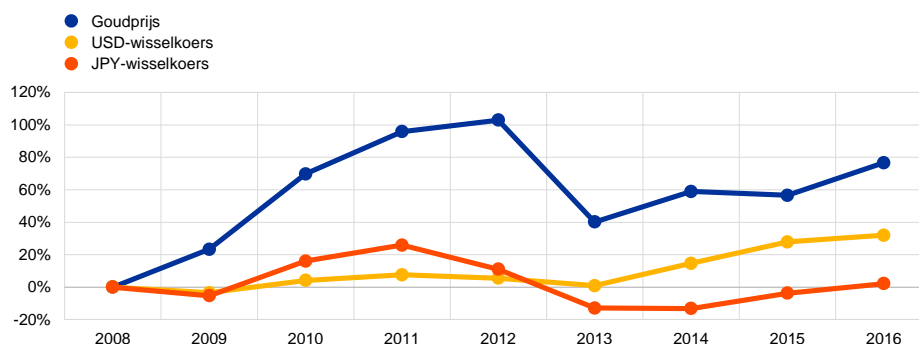
Grafiek 1

De financieringsmiddelen van de ECB, de belangrijkste valutakoersen en de goudprijs¹⁰ in de periode 2008-2016

(EUR miljoen)

(mutaties in procenten 2008)

Bron: ECB.

* Dit is inclusief de totale herwaarderingswinsten op goud, vreemde valuta's en effecten.

5 Invloed van de belangrijkste activiteiten op de jaarrekening

In de tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste transacties en functies van de ECB bij de uitvoering van haar mandaat, en de invloed daarvan op de jaarrekening van de ECB. De volledige omvang van de monetairbeleidstransacties van het Eurosysteem komt tot uitdrukking in de jaarrekening van de ECB, samen met die van de nationale centrale banken van het eurogebied, overeenkomstig het beginsel van gedecentraliseerde tenuitvoerlegging van het monetair beleid in het Eurosysteem.

¹⁰ De ontwikkelingen in de belangrijkste valutakoersen en de goudprijs worden gepresenteerd als de verandering in procenten ten opzichte van de valutakoersen en de goudprijs ultimo 2008.

Transactie/functie	Invloed op de jaarrekening van de ECB
Monetairbeleidstransacties	De monetairbeleidstransacties worden met behulp van het standaardinstrumentarium (d.w.z. openmarkttransacties, permanente faciliteiten en minimumreserveverplichtingen voor kredietinstellingen) decentraal uitgevoerd door de nationale centrale banken van het Eurosysteem. Dienovereenkomstig worden deze transacties niet in de balans van de ECB opgenomen.
Voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten (op grond van CBPP's, SMP, ABSPP en PSPP) ¹¹	Voor monetairbeleidsdoeleinden aangekochte effecten worden opgenomen onder de balanspost "Voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten". De effecten in deze portefeuilles worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, en ten minste een maal per jaar wordt gecontroleerd of er een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden. Overlopende couponposten en geamortiseerde agio's en disagio's worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt. ¹²
Beleggingsactiviteiten (beheer van externe reserves en eigen middelen)	De externe reserves van de ECB worden op de balans gepresenteerd ¹³ of worden tot de afwikkelingsdatum op buitenbalansrekeningen weergegeven. De eigenmiddelenportefeuille van de ECB wordt in de balans opgenomen, voornamelijk onder de post "Overige financiële activa". Nettorentebaten, waaronder overlopende couponposten en geamortiseerde agio's en disagio's, worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen. ¹⁴ Ongerealiseerde verliezen uit hoofde van prijs- en valutakoersherwaardering die hoger zijn dan eerder verwerkte ongerealiseerde winsten op dezelfde posten, alsook gerealiseerde winsten en verliezen op de verkoop van effecten, worden eveneens in de winst-en-verliesrekening verantwoord. ¹⁵ Ongerealiseerde winsten worden in de balans verwerkt onder de post "Herwaarderingsrekeningen".
Liquiditeitsverschaffende transacties in vreemde valuta	De ECB treedt op als een intermediair tussen centrale banken die niet tot het eurogebied behoren en de nationale centrale banken van het Eurosysteem door middel van swaptransacties die zijn bedoeld om voor de korte termijn financiering in vreemde valuta te verstrekken aan de tegenpartijen van het Eurosysteem. Deze transacties worden opgenomen in de balansposten "Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro" en "Overige vorderingen/verplichtingen binnen het Eurosysteem" en zijn niet van invloed op de winst-en-verliesrekening van de ECB.
Betalingsystemen (TARGET2)	De saldi binnen het Eurosysteem van de nationale centrale banken van het eurogebied ten opzichte van de ECB uit hoofde van TARGET2 worden in de balans van de ECB als één nettoactief of nettoverplichting gepresenteerd. De vergoeding op deze saldi wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de posten "Overige rentebaten" en "Overige rentelasten".
Bankbiljetten in omloop	Aan de ECB is een aandeel van 8% van de totale waarde van de in omloop zijnde eurobankbiljetten toegeedeeld. Dit aandeel wordt gedekt door rentedragende vorderingen op de nationale centrale banken, tegen de rente van de basisherfinancieringstransacties. Deze rente wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de post "Rentebaten uit de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem". De kosten van het grensoverschrijdend vervoer van eurobankbiljetten tussen bankbiljettendrukkerijen en de nationale centrale banken voor de levering van nieuwe bankbiljetten, en tussen de nationale centrale banken voor het opheffen van tekorten vanuit overschotvoorraden, worden centraal door de ECB gedragen. Deze kosten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de post "Productiekosten bankbiljetten".
Banktoezicht	De jaarlijkse kosten van de ECB in verband met haar toezichtstaken worden verhaald via de jaarlijks bij de onder toezicht staande entiteiten in rekening gebrachte toezichtsvergoedingen. De vergoedingen voor toezicht worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de post "Nettobaten uit vergoedingen en provisies".

¹¹ De ECB koopt geen activa aan in het kader van het programma voor de aankoop van door de bedrijvensector uitgegeven schuldbewijzen.

¹² Gerapporteerd op nettobasis onder ofwel "Overige rentebaten" ofwel "Overige rentelasten", afhankelijk van het feit of het nettobedrag positief of negatief is.

¹³ Voornamelijk opgenomen onder "Goud en goudvorderingen", "Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta", "Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta" en "Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta".

¹⁴ De baten uit de externe reserves van de ECB worden opgenomen onder de post "Rentebaten uit externe reserves", terwijl de rentebaten en -lasten uit de eigen middelen worden opgenomen onder "Overige rentebaten" en "Overige rentelasten".

¹⁵ Opgenomen onder respectievelijk de posten "Afwaarderingen van financiële activa en posities" en "Gerealiseerde winsten/verliezen uit financiële transacties".

6 Financieel resultaat over 2016

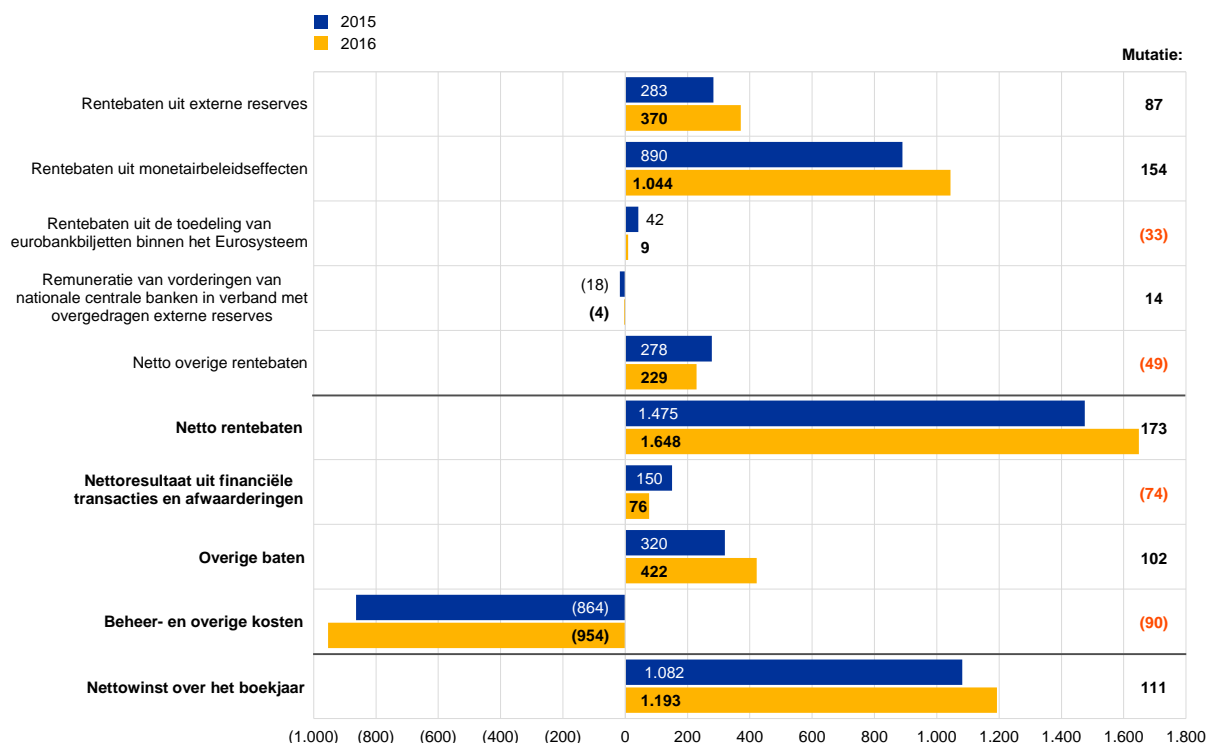
Over 2016 bedroeg de nettowinst van de ECB € 1.193 miljoen (2015: € 1.082 miljoen).

Grafiek 2 toont een uitsplitsing van de winst-en-verliesrekening van de ECB over 2016 samen met een vergelijking met 2015.

Grafiek 2

Uitsplitsing van de winst-en-verliesrekening van de ECB in 2016 en 2015

(EUR miljoen)

Bron: ECB.

Hoofdpunten

- De rentebaten uit de externe reserves stegen met € 87 miljoen voornamelijk ten gevolge van de hogere rentebaten uit de in Amerikaanse dollar luidende effecten.
- De rentebaten uit de voor monetairbeleidsdoeleinden aangekochte effecten stegen van € 890 miljoen in 2015 naar € 1.044 miljoen in 2016. De daling van de baten als gevolg van het vervallen van de in het kader van het SMP en het eerste en tweede CBPP aangekochte effecten werd meer dan gecompenseerd

door de baten uit het programma voor de aankoop van activa ('asset purchase programme' of APP).¹⁶

- De rentebaten uit het aandeel van de ECB in de totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop en de rentelasten die zijn verschuldigd aan de nationale centrale banken in verband met de door hen overgedragen externe reserves daalden met respectievelijk €33 miljoen en €14 miljoen ten gevolge van de lagere gemiddelde rente bij de basisherfinancieringstransacties in 2016.
- De netto overige rentebaten daalden, voornamelijk vanwege de lagere rentebaten uit de eigenmiddelenportefeuille ten gevolge van het klimaat van lage rendementen in het eurogebied.
- Het nettoresultaat uit financiële transacties en afwaarderingen op financiële activa daalde met €74 miljoen, voornamelijk ten gevolge van de hogere afwaarderingen per jaareinde. Deze hielden verband met de algehele daling van de marktprijzen van de in de Amerikaansedollarportefeuille aangehouden effecten.
- De totale beheerkosten van de ECB, met inbegrip van de afschrijvingen, bedroegen €954 miljoen, vergeleken met €864 miljoen in 2015. Deze stijging was het gevolg van de hogere kosten die werden gemaakt in verband met het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme ('Single Supervisory Mechanism' of SSM). De totale met het SSM verband houdende kosten worden verhaald via bij de onder toezicht staande entiteiten in rekening gebrachte toezichtsvergoedingen. Hierdoor stegen de overige baten naar €422 miljoen (2015: €320 miljoen).

7 Langetermijnontwikkelingen in de jaarrekening van de ECB

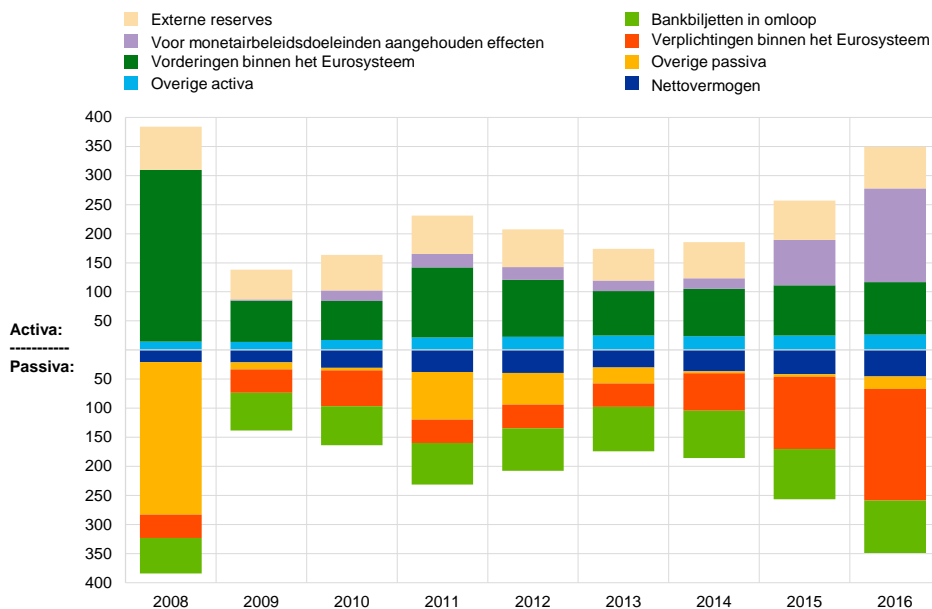
De grafieken 3 en 4 laten zien hoe de balans en de winst-en-verliesrekening van de ECB, en de posten daarvan, zich in de periode 2008-2016 hebben ontwikkeld.

¹⁶ Het APP bestaat uit het CBPP3, ABSPP, PSPP en het programma voor de aankoop van door de bedrijvensector uitgegeven schuldbewijzen (CSPP). De ECB doet geen aankopen van effecten in het kader van het CSPP. Nadere gegevens over het APP zijn beschikbaar [op de website van de ECB](#).

Grafiek 3

Ontwikkeling van de balans van de ECB in de periode 2008-2016¹⁷

(EUR miljard)

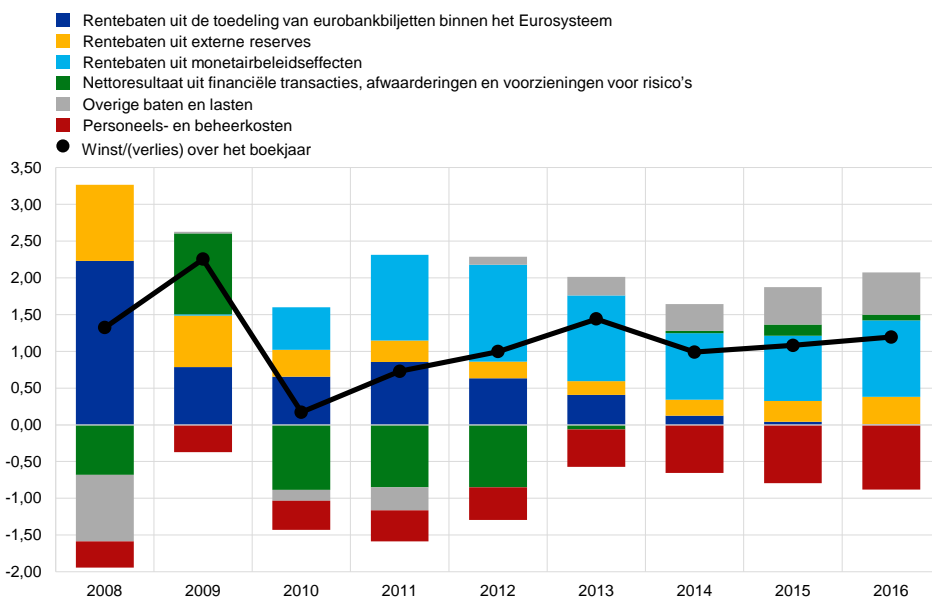

Bron: ECB.

Grafiek 4

Ontwikkeling van de winst-en-verliesrekening van de ECB in de periode 2008-2016

(EUR miljard)

Bron: ECB.

De verkorting van de balans van de ECB in de periode 2008-2014 was voornamelijk het gevolg van de verbetering van de financieringscondities in Amerikaanse dollar

¹⁷ De grafiek toont de jaarultimostanden.

voor tegenpartijen van het Eurosysteem en de daaruit voortvloeiende geleidelijke afname van door het Eurosysteem aangeboden, in Amerikaanse dollar luidende liquiditeitsverschaffende transacties. Dit leidde tot een afname van de vorderingen van de ECB binnen het Eurosysteem en haar overige verplichtingen. In het vierde kwartaal van 2014 begon de balans van de ECB te groeien door de aankoop van gedekte obligaties en effecten op onderpand van activa op grond van het derde programma voor de aankoop van gedekte obligaties (CBPP3) en het ABSPP. Deze balansgroei heeft zich in 2015 en 2016 voortgezet ten gevolge van de aankoop van effecten uitgegeven door centrale, regionale en lokale overheden in het eurogebied en erkende agencies in verband met het PSPP. De op grond van al deze programma's aangekochte effecten werden via TARGET2-rekeningen afgewikkeld en resulteerden daarom in een overeenkomstige stijging van de verplichtingen binnen het Eurosysteem.

De nettowinst van de ECB werd in dezelfde periode beïnvloed door onderstaande factoren.

- De rente op de basisherfinancieringstransacties daalde, en daardoor liepen de seigniorage-inkomsten van de ECB sterk terug. In 2016 bedroeg de gemiddelde rente 0,01%, vergeleken met 4% in 2008. Daardoor daalden de rentebaten uit de bankbiljetten in omloop van €2,2 miljard in 2008 naar €0,01 miljard in 2016.
- Met name in de periode 2010-2012 werd de algemene risicovoorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's opgebouwd. In deze periode werd bij elkaar een bedrag van €3,5 miljard aan de risicovoorziening toegevoegd, hetgeen in dezelfde mate ten laste kwam van de gerapporteerde winst.
- De rentebaten uit de externe reserves daalden geleidelijk van €1,0 miljard in 2008 naar €0,2 miljard in 2013, voornamelijk ten gevolge van het teruglopen van de Amerikaansedollarrendementen en de daaruit voortvloeiende daling van de rentebaten uit de Amerikaansedollarportefeuille. Deze ontwikkeling is echter in de afgelopen drie jaar omgeslagen, en in 2016 bedroegen deze baten €0,4 miljard.
- De aangehouden effecten die zijn aangekocht in het kader van de voor monetairbeleidsdoeleinden uitgevoerde aankoopprogramma's, hebben sinds 2010 gemiddeld 57% van de totale nettorentebaten van de ECB gegenereerd.
- De oprichting van het SSM in 2014 heeft bijgedragen aan een aanzienlijke toename van het aantal medewerkers en de beheerkosten. De met het SSM verband houdende kosten worden echter jaarlijks via toezichtsvergoedingen bij de onder toezicht staande entiteiten in rekening gebracht.

Jaarrekening van de ECB

Balans per 31 december 2016

ACTIVA	Toelichting	2016 €	2015 €
Goud en goudvorderingen	1	17.820.761.460	15.794.976.324
Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	2		
Vorderingen op het IMF	2.1	716.225.836	714.825.534
Tegoeden bij banken en beleggingen in effecten, externe leningen en overige externe activa	2.2	50.420.927.403	49.030.207.257
		51.137.153.239	49.745.032.791
Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	2.2	2.472.936.063	1.862.714.832
Overige vorderingen op kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro	3	98.603.066	52.711.983
Effecten uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	4		
Voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten	4.1	160.815.274.667	77.808.651.858
Vorderingen binnen het Eurosysteem	5		
Vorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	5.1	90.097.085.330	86.674.472.505
Overige activa	6		
Materiële en immateriële vaste activa	6.1	1.239.325.587	1.263.646.830
Overige financiële activa	6.2	20.618.929.223	20.423.917.583
Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	6.3	839.030.321	518.960.866
Overlopende activa	6.4	2.045.522.937	1.320.068.350
Diversen	6.5	1.799.777.235	1.180.224.603
		26.542.585.303	24.706.818.232
Totaal activa		348.984.399.128	256.645.378.525

PASSIVA	Toelichting	2016 €	2015 €
Bankbiljetten in omloop	7	90.097.085.330	86.674.472.505
Overige verplichtingen aan kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro	8	1.851.610.500	0
Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	9		
Overige verplichtingen	9.1	1.060.000.000	1.026.000.000
Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	10	16.730.644.177	2.330.804.192
Verplichtingen binnen het Eurosysteem	11		
Verplichtingen uit hoofde van de overdracht van externe reserves	11.1	40.792.608.418	40.792.608.418
Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)	11.2	151.201.250.612	83.083.520.309
		191.993.859.030	123.876.128.727
Overige passiva	12		
Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	12.1	660.781.618	392.788.148
Overlopende passiva	12.2	69.045.958	95.543.989
Diversen	12.3	1.255.559.836	891.555.907
		1.985.387.412	1.379.888.044
Voorzieningen	13	7.706.359.686	7.703.394.185
Herwaarderingsrekeningen	14	28.626.267.808	24.832.823.174
Kapitaal en reserves	15		
Kapitaal	15.1	7.740.076.935	7.740.076.935
Winst over het boekjaar		1.193.108.250	1.081.790.763
Totaal passiva		348.984.399.128	256.645.378.525

Winst-en-verliesrekening over 2016

	Toelichting	2016 €	2015 €
Rentebaten uit externe reserves	22.1	370.441.770	283.205.941
Rentebaten uit de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	22.2	8.920.896	41.991.105
Overige rentebaten	22.4	1.604.648.023	1.732.919.191
Rentebaten		1.984.010.689	2.058.116.237
Remuneratie van vorderingen van nationale centrale banken in verband met overgedragen externe reserves	22.3	(3.611.845)	(17.576.514)
Overige rentelasten	22.4	(332.020.205)	(565.387.082)
Rentelasten		(335.632.050)	(582.963.596)
Nettorentebaten	22	1.648.378.639	1.475.152.641
Gerealiseerde winsten/verliezen uit financiële transacties	23	224.541.742	214.433.730
Afwaarderingen van financiële activa en posities	24	(148.172.010)	(64.053.217)
Toevoeging/onttrekking aan voorzieningen voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's		0	0
Nettoresultaat uit financiële transacties, afwaarderingen en voorzieningen voor risico's		76.369.732	150.380.513
Nettobaten uit vergoedingen en provisies	25	371.322.769	268.332.261
Baten uit aandelen en deelnemingen	26	869.976	908.109
Overige baten	27	50.000.263	51.023.378
Totaal nettobaten		2.146.941.379	1.945.796.902
Personeelskosten	28	(466.540.231)	(440.844.142)
Beheerkosten	29	(414.207.622)	(351.014.617)
Afschrijving van materiële en immateriële vaste activa		(64.769.605)	(64.017.361)
Productiekosten bankbiljetten	30	(8.315.671)	(8.130.019)
Winst over het boekjaar		1.193.108.250	1.081.790.763

Frankfurt am Main, 7 februari 2017

Europese Centrale Bank

Mario Draghi
President

Grondslagen voor de financiële verslaggeving¹⁸

Vorm en presentatie van de jaarrekening

De jaarrekening van de ECB is opgesteld in overeenstemming met de onderstaande grondslagen voor de financiële verslaggeving.¹⁹ Deze resulteren naar het oordeel van de Raad van Bestuur van de ECB in een getrouwe weergave van de jaarrekening en brengen tegelijkertijd de aard van centralebankactiviteiten tot uitdrukking.

Algemene uitgangspunten voor de financiële verslaggeving

In het kader van de financiële verslaggeving zijn toegepast de beginselen van economische realiteit en transparantie, voorzichtigheid, de verwerking van gebeurtenissen na de balansdatum, materialiteit, continuïteit, periodoerekening, consistentie en vergelijkbaarheid.

Opname van activa en passiva

Een actief of een verplichting wordt alleen in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat enig met dit actief of deze verplichting verband houdend toekomstig economisch voordeel naar of van de ECB zal vloeien, nagenoeg alle met dit actief of deze verplichting verband houdende risico's en voordelen aan de ECB zijn overgedragen, en de kostprijs of waarde van het actief of het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden bepaald.

Waardering

De jaarrekening is opgesteld op basis van de historische kostprijs, met aanpassingen voor de marktwaardering van verhandelbare effecten (anders dan die welke worden aangehouden voor monetairbeleidsdoeleinden), goud en alle andere zowel in de balans opgenomen als niet in de balans opgenomen activa en passiva luidende in vreemde valuta.

¹⁸ De gedetailleerde grondslagen voor de financiële verslaggeving van de ECB zijn neergelegd in Besluit ECB/2016/2247, van de ECB van 3 november 2016 betreffende de jaarrekening van de ECB (ECB/2016/35), PB L 347 van 20.12.2016, blz. 1.

¹⁹ Deze grondslagen, die periodiek worden beoordeeld en waar nodig geactualiseerd, volgen de bepalingen van Artikel 26.4 van de Statuten van het ESCB, die geharmoniseerde regels voor de financieel-administratieve verwerking en verslaggeving van de werkzaamheden van het Eurosysteem vereisen.

Transacties in financiële activa en verplichtingen worden in de jaarrekening verwerkt op basis van de afwikkelingsdatum.

Met uitzondering van contante transacties in effecten, worden transacties in financiële instrumenten luidende in vreemde valuta op de transactiedatum opgenomen onder de niet in de balans opgenomen posten. Op de afwikkelingsdatum worden de niet in de balans opgenomen posten teruggenomen en worden de transacties in de balans opgenomen. Aankopen en verkopen van vreemde valuta's zijn van invloed op de netto vreemde-valutapositie op de transactiedatum, en de gerealiseerde verkoopresultaten worden eveneens op de transactiedatum berekend. Opgebouwde rente, agio's en disagio's in verband met financiële instrumenten luidende in vreemde valuta worden dagelijks berekend en verwerkt, en de vreemde-valutapositie wordt eveneens dagelijks beïnvloed door deze overlopende posten.

Goud en in vreemde valuta luidende activa en passiva

In vreemde valuta luidende activa en passiva worden in euro omgerekend tegen de valutakoers op de balansdatum. Baten en lasten worden omgerekend tegen de valutakoers op de boekingsdatum. De herwaardering van in vreemde valuta luidende activa en passiva, met inbegrip van zowel in de balans opgenomen als niet in de balans opgenomen instrumenten, vindt plaats per valuta.

Herwaardering op de marktprijs van in vreemde valuta luidende activa en passiva geschiedt gescheiden van de valutakoersherwaardering.

Goud wordt gewaardeerd tegen de geldende marktprijs op de balansdatum. Voor goud wordt geen onderscheid gemaakt tussen de prijs- en valutaherwaarderingsverschillen. In plaats daarvan wordt voor goud één (her)waardering bepaald op basis van de prijs in euro per fine ounce, die voor 2016 is gebaseerd op de wisselkoers van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar op 30 december 2016.

Het bijzondere trekkingsrecht ('Special Drawing Right' – SDR) wordt gedefinieerd als een mandje valuta's. Om de door de ECB aangehouden SDR's te herwaarderen is hun waarde berekend als de gewogen som van de wisselkoersen van vijf belangrijke valuta's (Amerikaanse dollar, euro, Japanse yen, Brits pond en Chinese renminbi) omgerekend in euro per 30 december 2016.

Effecten

Voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten

Voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Overige effecten

Verhandelbare effecten (andere dan die welke voor monetairbeleidsdoeleinden worden aangehouden) en vergelijkbare activa worden per effect gewaardeerd tegen de middenkoersen of op basis van de relevante rendementscurve per de balansdatum. In effecten besloten opties worden niet apart gewaardeerd. Voor het jaar 2016 zijn de middenkoersen op 30 december 2016 gebruikt. Illiquide aandelen en andere eigenvermogensinstrumenten die als permanente belegging worden aangehouden, worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Resultaatbepaling

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.²⁰ Gerealiseerde winsten en verliezen uit de verkoop van vreemde valuta's, goud en effecten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen. Dergelijke gerealiseerde winsten en verliezen worden berekend aan de hand van de gemiddelde kostprijs van het desbetreffende actief.

Ongerealiseerde winsten worden niet als baten verantwoord, maar worden rechtstreeks in een herwaarderingsrekening opgenomen.

Ongerealiseerde verliezen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt indien en voor zover zij op het jaareinde eerdere herwaarderingswinsten, zoals opgenomen op de desbetreffende herwaarderingsrekening, te boven gaan. Dergelijke ongerealiseerde verliezen op een effect, valuta of op aangehouden goud worden niet gesaldeerd met ongerealiseerde winsten op andere effecten, valuta's of goud. Als er sprake is van een dergelijk ongerealiseerd verlies dat ten laste van de winst-en-verliesrekening wordt gebracht, dan wordt de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende post verminderd tot de valutakoers of de marktprijs per het jaareinde. Ongerealiseerde verliezen op renteswaps die aan het einde van het jaar in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen, worden in daaropvolgende jaren via amortisatie teruggenomen.

Bijzondere-waardeverminderingsverliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen en in daaropvolgende jaren niet teruggenomen, tenzij de bijzondere waardevermindering afneemt en de afname in verband kan worden gebracht met een waarneembare gebeurtenis die heeft plaatsgevonden nadat de bijzondere waardevermindering voor het eerst werd opgenomen.

Agio's of disagio's op effecten worden over de resterende contractuele looptijd van de effecten geamortiseerd.

²⁰ Voor overlopende posten en voorzieningen betreffende beheerkosten geldt een minimumdrempel van € 100.000.

Transacties met wederinkoop

Transacties met wederinkoop zijn transacties waarbij de ECB krachtens een repo-overeenkomst activa aankoopt of verkoopt of krediettransacties verricht tegen onderpand.

Bij een repotransactie worden effecten tegen geldmiddelen verkocht en wordt tegelijkertijd overeengekomen deze effecten op een vastgestelde toekomstige datum tegen een overeengekomen prijs van de tegenpartij terug te kopen. Repotransacties worden aan de passivazijde van de balans opgenomen als deposito's tegen onderpand. Effecten die op grond van zo'n transactie worden verkocht, blijven op de balans van de ECB.

Bij een omgekeerde repotransactie ('reverse repo') worden effecten gekocht in ruil voor geldmiddelen, waarbij tegelijkertijd wordt overeengekomen deze op een vastgestelde toekomstige datum tegen een overeengekomen prijs aan de tegenpartij terug te verkopen. Omgekeerde repotransacties worden als leningen tegen onderpand aan de activazijde van de balans opgenomen, maar ze worden niet tot de door de ECB aangehouden effecten gerekend.

Transacties met wederinkoop (waaronder effectenuitleningstransacties) die krachtens een door een gespecialiseerde instelling aangeboden programma worden uitgevoerd, worden alleen op de balans opgenomen indien er onderpand in de vorm van geldmiddelen is verstrekt en deze geldmiddelen onbelegd blijven.

Niet in de balans opgenomen instrumenten

Valuta-instrumenten, te weten valutatermijntransacties, de termijncomponent van valutaswaps en andere valuta-instrumenten die een inwisseling van een bepaalde valuta tegen een andere valuta op een toekomstige datum inhouden, worden voor het berekenen van valutakoerswinsten en -verliezen opgenomen in de netto vreemde-valutapositie.

Rente-instrumenten worden per instrument geherwaardeerd. De dagelijkse wijzigingen in de variatiemarge van uitstaande rentefuturescontracten, evenals renteswaps die door een centrale tegenpartij worden gecleard, worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord. De waardering van termijntransacties in effecten en van renteswaps die niet via een centrale tegenpartij worden gecleard, wordt door de ECB uitgevoerd op basis van algemeen aanvaarde waarderingmethoden. Hierbij wordt gebruikgemaakt van waarneembare marktprijzen en -tarieven, evenals disconteringsfactoren voor de periode tussen de afwikkelingsdatum en de waarderingdatum.

Gebeurtenissen na balansdatum

De waarde van activa en passiva wordt aangepast voor gebeurtenissen die zich voordoen tussen de balansdatum en de datum waarop de Directie toestemming geeft om de Jaarrekening van de ECB ter goedkeuring aan de Raad van Bestuur voor te leggen, indien dergelijke gebeurtenissen van materiële invloed zijn op de waarde van de activa en passiva per de balansdatum.

Belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum die niet van invloed zijn op de waarde van de activa en passiva per de balansdatum worden in de toelichting vermeld.

Posities binnen het ESCB/posities binnen het Eurosysteem

Posities binnen het ESCB zijn hoofdzakelijk het resultaat van grensoverschrijdende betalingen binnen de EU die worden afgewikkeld in centralebankgeld in euro. Het grootste deel van deze transacties vindt plaats op initiatief van de particuliere sector (kredietinstellingen, bedrijven en natuurlijke personen). Ze worden afgewikkeld via TARGET2 – het ‘Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer’-systeem – en leiden tot bilaterale saldi op de TARGET2-rekeningen van centrale banken in de EU. Deze bilaterale saldi worden dagelijks gesaldeerd en aan de ECB toegewezen, waardoor elke nationale centrale bank één bilaterale nettopositie ten opzichte van de ECB onderhoudt. Deze positie in de boeken van de ECB vertegenwoordigt de nettovordering of -verplichting van elke nationale centrale bank ten opzichte van de rest van het ESCB. Saldi binnen het Eurosysteem van de nationale centrale banken van het eurogebied ten opzichte van de ECB uit hoofde van TARGET2, alsook overige in euro luidende saldi binnen het Eurosysteem (bijvoorbeeld tussentijdse winstuitkeringen aan de nationale centrale banken), worden op de balans van de ECB als één nettoactief of nettoverplichting opgenomen onder “Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto)” of “Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)”. Saldi binnen het ESCB van nationale centrale banken buiten het eurogebied ten opzichte van de ECB, uit hoofde van hun deelname aan TARGET2,²¹ worden verantwoord onder “Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro”.

Posities binnen het Eurosysteem uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem worden als één enkel actief opgenomen onder “Vorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem” (zie onder “Bankbiljetten in omloop” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving”).

²¹ Per 31 december 2016 namen de volgende nationale centrale banken buiten het eurogebied deel aan TARGET2: Българска народна банка (Nationale Bank van Bulgarije), Danmarks Nationalbank, Hrvatska narodna banka, Narodowy Bank Polski en Banca Națională a României.

Posities binnen het Eurosysteem uit hoofde van de overdracht van externe reserves aan de ECB door nationale centrale banken die tot het eurogebied toetreden, luiden in euro en worden gerapporteerd onder "Verplichtingen uit hoofde van de overdracht van externe reserves".

Vaste activa

Vaste activa, met inbegrip van immateriële activa maar met uitzondering van grond en kunstwerken, worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met afschrijvingen. Grond en kunstwerken worden gewaardeerd tegen kostprijs. Voor de afschrijving van het hoofdgebouw van de ECB worden de kosten toegerekend aan de desbetreffende activabestanddelen die worden afgeschreven overeenkomstig hun verwachte gebruiksduur. Afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode over de verwachte gebruiksduur van de activa, vanaf het kwartaal nadat het desbetreffende actief beschikbaar is voor gebruik. De gebruiksduur van de belangrijkste activacategorieën luidt als volgt:

Gebouwen	20, 25 of 50 jaar
Installaties	10 of 15 jaar
Technische inventaris	4, 10 of 15 jaar
Computers, aanverwante hardware en software, en motorvoertuigen	4 jaar
Meubilair	10 jaar

De afschrijvingsduur voor geactiveerde herinrichtingskosten met betrekking tot de bestaande gehuurde kantoorgebouwen van de ECB is aangepast om rekening te houden met gebeurtenissen die van invloed zijn op de verwachte gebruiksduur van het desbetreffende actief.

Vaste activa met een kostprijs van minder dan € 10.000 worden in het jaar van aanschaf geheel afgeschreven.

Vaste activa die aan de activeringscriteria voldoen maar nog in aanbouw of ontwikkeling zijn, worden verantwoord onder de post "Activa in aanbouw". De daarmee verband houdende kosten worden naar de desbetreffende vasteactivaposten overgeboekt wanneer de activa beschikbaar zijn voor gebruik.

Pensioenregelingen van de ECB, overige uitkeringen na uitdiensttreding en overige langetermijnbeloningen

De ECB heeft toegezegdpensioenregelingen ('defined benefit plans') voor haar medewerkers en de leden van de Directie, evenals voor de bij de ECB werkzame leden van de Raad van Toezicht.

De pensioenregeling voor de medewerkers wordt gefinancierd door middel van activa die in een fonds voor langetermijnpersoneelsbeloningen worden aangehouden. De verplichte bijdragen van de ECB en de medewerkers bedragen

respectievelijk 20,7% en 7,4% van het basissalaris en komen tot uiting in de toegezegdpensioenpijler van de regeling. Medewerkers kunnen vrijwillig aanvullende premies in een toegezegdebijdragenpijler storten waaruit aanvullende uitkeringen kunnen worden gedaan.²² De hoogte van deze aanvullende uitkeringen is afhankelijk van het bedrag aan vrijwillige bijdragen en het beleggingsrendement op deze bijdragen.

Er zijn niet-kapitaalgedekte regelingen voor de uitkeringen na uitdiensttreding en andere langetermijnbeloningen van de leden van de Directie en de bij de ECB werkzame leden van de Raad van Toezicht. Voor de medewerkers bestaan er ook niet-kapitaalgedekte regelingen voor andere uitkeringen na uitdiensttreding dan pensioenen en voor andere langetermijnpersoneelsbeloningen.

Netto toegezegdpensioenverplichting

De verplichting met betrekking tot de toegezegdpensioenregelingen die in de balans onder "Overige passiva" wordt opgenomen, komt overeen met de contante waarde van de bruto toegezegdpensioenverplichting verminderd met de reële waarde van de fondsbeleggingen die dienen ter dekking van de verplichting.

De bruto toegezegdpensioenverplichting wordt jaarlijks door onafhankelijke actuarissen berekend volgens de 'projected unit credit method'. De contante waarde van de bruto toegezegdpensioenverplichting wordt berekend door de geschatte toekomstige kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die wordt bepaald aan de hand van het markrendement op de balansdatum op in euro luidende bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit die een soortgelijke looptijd hebben als de termijn van de pensioenverplichting.

Actuariële winsten of verliezen kunnen voortvloeien uit ervaringsaanpassingen (waarbij de werkelijke uitkomsten verschillen van de eerder gehanteerde actuariële veronderstellingen) en veranderingen in de actuariële veronderstellingen.

Netto toegezegdpensioenkosten

De netto toegezegdpensioenkosten bestaan uit componenten die in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen en herberekeningen ten aanzien van uitkeringen na uitdiensttreding die in de balans onder "Herwaarderingsrekeningen" worden opgenomen.

Het nettobedrag ten laste van de winst-en-verliesrekening bestaat uit:

- (a) de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten;

²² De door de vrijwillige bijdragen gevormde middelen van een deelnemer kunnen bij pensionering worden gebruikt voor een aanvullend pensioen. Dit pensioen wordt vanaf dat moment opgenomen in de bruto toegezegdpensioenverplichting.

- (b) de nettorente gebaseerd op het product van de disconteringsvoet en de netto toegezegdpensioenverplichting;
- (c) herberekeningen ten aanzien van overige langetermijnbeloningen (in hun geheel).

Het nettobedrag dat onder “Herwaarderingsrekeningen” opgenomen wordt, omvat de volgende posten:

- (a) actuariële winsten en verliezen op de bruto toegezegdpensioenverplichting;
- (b) het werkelijke rendement op de fondsbeleggingen, exclusief bedragen die zijn opgenomen in de nettorente op de netto toegezegdpensioenverplichting; en
- (c) enige verandering in het effect van het activaplafond, exclusief bedragen die zijn opgenomen in de nettorente op de netto toegezegdpensioenverplichting.

Deze bedragen worden jaarlijks door onafhankelijke actuarissen berekend om de juiste verplichting in de jaarrekening vast te stellen.

Bankbiljetten in omloop

De ECB en de nationale centrale banken van het eurogebied, die samen het Eurosysteem vormen, geven eurobankbiljetten uit.²³ De totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop wordt toegedeeld aan de centrale banken van het Eurosysteem op de laatste werkdag van elke maand overeenkomstig de verdeelsleutel voor de toedeling van bankbiljetten.²⁴

De ECB heeft een deel ter grootte van 8% in de totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop toegedeeld gekregen, hetgeen op de balans wordt verantwoord onder de verplichting “Bankbiljetten in omloop”. Het aandeel van de ECB in de totale waarde van de uitgegeven eurobankbiljetten wordt geschraagd door vorderingen op de nationale centrale banken. Deze vorderingen, die rentedragend zijn,²⁵ worden gepresenteerd onder “Vorderingen binnen het Eurosysteem”, in de subpost “Vorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem” (zie onder “Posities binnen het ESCB/posities binnen het Eurosysteem” in de “Grondslagen voor de financiële

²³ Besluit ECB/2010/29 van de Europese Centrale Bank van 13 december 2010 betreffende de uitgifte van eurobankbiljetten (herschikking), PB L 35 van 9.2.2011, blz. 26, zoals gewijzigd.

²⁴ De term “verdeelsleutel voor de toedeling van bankbiljetten” heeft betrekking op de percentages die voortvloeien uit het meerekenen van het aandeel van de ECB in de totale waarde van de uitgegeven eurobankbiljetten en het toepassen van de verdeelsleutel voor het geplaatste kapitaal op het aandeel van de nationale centrale banken in die totale waarde.

²⁵ Besluit (EU) 2016/2248 van de ECB van 3 november 2016 inzake de toedeling van monetaire inkomsten van de nationale centrale banken van de lidstaten die de euro als munt hebben (ECB/2016/36, PB L 347, 20.12.2016, blz. 26).

verslaggeving”). Rentebaten uit deze vorderingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de post “Rentebaten uit de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem”.

Tussentijdse verdeling van de winst

Een bedrag dat gelijk is aan de som van de baten van de ECB uit de eurobankbiljetten in omloop en de baten uit de voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten die zijn aangekocht op grond van (a) het programma voor de effectenmarkten, (b) het derde programma voor de aankoop van gedekte obligaties, (c) het programma voor de aankoop van effecten op onderpand van activa, en (d) het aankoopprogramma voor door de publieke sector uitgegeven schuldbewijzen, wordt in de maand januari van het volgende jaar verdeeld door middel van een tussentijdse winstuitkering, tenzij de Raad van Bestuur hierover anders besluit.²⁶ Het wordt volledig uitgekeerd, tenzij het de nettojaarwinst van de ECB overtreft, en behoudens een beslissing van de Raad van Bestuur om toevoegingen te doen aan de voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's. De Raad van Bestuur kan tevens besluiten het bedrag van de tussentijds te verdelen winst te verlagen met de door de ECB gemaakte kosten in verband met de uitgifte en verwerking van eurobankbiljetten.

Herclassificaties

Rentebaten (bv. couponrente) en rentelasten (bv. amortisatie van agio) die voortvloeien uit voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten werden voorheen op brutobasis gepresenteerd onder respectievelijk “Overige rentebaten” en “Overige rentelasten”. Met het oog op de harmonisatie van de wijze waarop op het niveau van het Eurosysteem over rentebaten- en lasten uit monetairbeleidstransacties gerapporteerd wordt, heeft de ECB besloten om vanaf 2016 deze posten op nettobasis te presenteren onder hetzij “Overige rentebaten” (bij een positief nettobedrag) of “Overige rentelasten” (bij een negatief nettobedrag). De vergelijkende cijfers (over 2015) zijn als volgt aangepast:

	Gepubliceerd in 2015 €	Aanpassing als gevolg van herclassificatie €	Aangepast bedrag €
Overige rentebaten	2.168.804.955	(435.885.764)	1.732.919.191
Overige rentelasten	(1.001.272.846)	435.885.764	(565.387.082)

Deze herclassificatie had geen invloed op de gerapporteerde nettowinst over 2015.

²⁶ Besluit (EU) 2015/298 van de ECB van 15 december 2014 inzake de tussentijdse verdeling van de inkomsten van de ECB (herschikking) (ECB/2014/57), PB L 53 van 25.2.2015, blz. 24, zoals gewijzigd.

Diversen

In het licht van de rol van de ECB als centrale bank zou de publicatie van een kasstroomoverzicht de lezer van de jaarrekening geen aanvullende relevante informatie verschaffen.

In overeenstemming met Artikel 27 van de Statuten van het ESCB en op aanbeveling van de Raad van Bestuur, heeft de Raad van de Europese Unie zijn goedkeuring gehecht aan de benoeming van Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, Stuttgart (Bondsrepubliek Duitsland) tot externe accountant van de ECB voor een periode van vijf jaar tot en met het einde van het boekjaar 2017.

Toelichting op de balans

1 Goud en goudvorderingen

Op 31 december 2016 bedroeg de goudvoorraad van de ECB 16.229.522 ounces²⁷ fine gold. In 2016 vonden er geen goudtransacties plaats. Hierdoor bleef de goudvoorraad van de ECB onveranderd ten opzichte van de voorraad op 31 december 2015. De waardestijging in euro van deze goudvoorraad was het gevolg van de stijging van de goudprijs in 2016 (zie onder “Goud en in vreemde valuta luidende activa en passiva” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving” en toelichting 14, “Herwaarderingsrekeningen”).

2 Vorderingen op niet-ingezetenen en ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

2.1 Vorderingen op het IMF

Deze post omvat de op 31 december 2016 door de ECB aangehouden bijzondere trekkingsrechten ('Special Drawing Rights' – SDR's). Deze post is het resultaat van een door de ECB met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gesloten akkoord, waarbij het IMF wordt gemachtigd namens de ECB SDR's te kopen en te verkopen tegen euro, zulks met inachtneming van minimum- en maximumposities. Voor verslaggevingsdoeleinden worden SDR's behandeld als een vreemde valuta (zie onder “Goud en in vreemde valuta luidende activa en passiva” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving”).

2.2 Tegoeden bij banken en beleggingen in effecten, externe leningen en overige externe activa, en vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Deze twee posten bestaan uit tegoeden bij banken en in vreemde valuta luidende leningen, en beleggingen in effecten luidende in Amerikaanse dollar en Japanse yen.

Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied	2016 €	2015 €	Mutatie €
Rekeningen-courant	6.844.526.120	4.398.616.340	2.445.909.780
Geldmarktdeposito's	2.005.810.644	1.666.345.182	339.465.462
Omgekeerde repotransacties	503.747.273	831.266.648	(327.519.375)
Beleggingen in effecten	41.066.843.366	42.133.979.087	(1.067.135.721)
Totaal	50.420.927.403	49.030.207.257	1.390.720.146

²⁷ Dit komt overeen met 504,8 ton.

Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied	2016 €	2015 €	Mutatie €
Rekeningen-courant	1.211.369	953.098	258.271
Geldmarktdeposito's	1.964.182.715	1.861.761.734	102.420.981
Omgekeerde repotransacties	507.541.979	0	507.541.979
Beleggingen in effecten	0	0	0
Totaal	2.472.936.063	1.862.714.832	610.221.231

De stijging van deze posten in 2016 was voornamelijk het gevolg van de waarde­stijging van zowel de Amerikaanse dollar als de Japanse yen ten opzichte van de euro.

De door de ECB aangehouden nettoposities in Amerikaanse dollar en Japanse yen²⁸ waren per 31 december 2016 als volgt:

	2016 Valuta in miljoenen	2015 Valuta in miljoenen
Amerikaanse dollar	46.759	46.382
Japanse yen	1.091.844	1.085.596

3 Overige vorderingen op kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro

Per 31 december 2016 bestond deze post uit rekeningen-courant bij ingezetenen van het eurogebied.

4 Effecten uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

4.1 Voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten

Per 31 december 2016 bestond deze post uit effecten die door de ECB waren aangekocht in het kader van de drie programma's voor de aankoop van gedekte obligaties, het programma voor de effectenmarkten ('Securities Markets Programme' – SMP), het programma voor de aankoop van effecten op onderpand van activa ('asset-backed securities purchase programme' – ABSPP) en het

²⁸ Deze nettoposities bestaan uit de activa verminderd met de passiva luidend in de desbetreffende vreemde valuta die onderhevig zijn aan valutaherwaardering. Deze zijn opgenomen onder "Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta", "Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta", "Overlopende activa", "Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans" (onder de passiva) en "Overlopende passiva". Hierbij wordt tevens rekening gehouden met valutatermijntransacties en valutaswaps onder de niet in de balans opgenomen posten. Positieve resultaten uit hoofde van de prijsherwaardering van in vreemde valuta luidende financiële instrumenten zijn niet inbegrepen.

aankoopprogramma voor door de publieke sector uitgegeven schuldbewijzen ('public sector purchase programme' – PSPP).

De aankopen in het kader van het eerste programma voor de aankoop van gedekte obligaties werden afgerond op 30 juni 2010, terwijl het tweede programma voor de aankoop van gedekte obligaties afliep op 31 oktober 2012. Het SMP werd op 6 september 2012 stopgezet.

In 2016 heeft het Eurosysteem een vierde programma toegevoegd aan zijn programma voor de aankoop van activa ('asset purchase programma' – APP),²⁹ dat reeds het derde aankoopprogramma voor gedekte obligaties ('third covered bond purchase programme' – CBPP3), het ABSPP en het PSPP omvatte. Het toegevoegde programma betreft het programma voor de aankoop van door de bedrijvensector uitgegeven schuldbewijzen ('corporate sector purchase programme' – CSPP)³⁰. De Raad van Bestuur heeft in 2016 besluiten genomen die het tempo van de maandelijkse aankopen en de duur van het APP direct raakten.³¹ Deze besluiten waren de volgende: (a) het besluit tot verhoging van de door de nationale centrale banken en de ECB verrichte totale maandelijkse netto APP-aankopen van gemiddeld €60 miljard naar gemiddeld €80 miljard vanaf april 2016; en (b) het besluit tot voortzetting van de netto APP-aankopen na maart 2017 voor een bedrag van €60 miljard per maand tot eind december 2017. Zo nodig worden deze aankopen nog langer voortgezet, in ieder geval tot de Raad van Bestuur een aanhoudende verandering in de inflatieontwikkeling constateert die in lijn is met zijn inflatiedoel.³² De netto-aankopen zullen plaatsvinden naast de herbelegging van de hoofdsommen van vervallen effecten die op grond van het APP zijn aangekocht.

De in het kader van alle deze programma's aangekochte effecten worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen (zie "Effecten" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving").

De geamortiseerde kostprijs van de door de ECB aangehouden effecten en hun marktwaarde³³ (die niet in de balans of de winst-en-verliesrekening wordt opgenomen, maar die uitsluitend voor vergelijkingsdoeleinden wordt verschaft) luiden als volgt:

²⁹ Nadere gegevens over het APP zijn beschikbaar [op de website van de ECB](#).

³⁰ Dit programma stelt de nationale centrale banken in staat om hoogwaardige ('investment grade') in euro luidende obligaties die zijn uitgegeven door in het eurogebied gevestigde niet-bancaire ondernemingen aan te kopen. De ECB verricht geen aankopen in het kader van dit programma.

³¹ Zie de persberichten van de ECB van [10 maart 2016](#) en van [8 december 2016](#).

³² Bij haar streven naar prijsstabiliteit richt de ECB zich op het handhaven van een inflatieniveau onder maar dicht bij 2% op de middellange termijn.

³³ De marktwaarden zijn indicatief en worden afgeleid op basis van marktnoteringen. Waar marktnoteringen niet beschikbaar zijn, worden de marktprijzen geschat met behulp van interne modellen van het Eurosysteem.

	2016 €		2015 €		Mutatie €	
	Geamortiseerde kostprijs	Marktwaaarde	Geamortiseerde kostprijs	Marktwaaarde	Geamortiseerde kostprijs	Marktwaaarde
Eerste programma voor de aankoop van gedekte obligaties	1.032.305.522	1.098.106.253	1.786.194.503	1.898.990.705	(753.888.981)	(800.884.452)
Tweede programma voor de aankoop van gedekte obligaties	690.875.649	743.629.978	933.230.549	1.013.540.352	(242.354.900)	(269.910.374)
Derde programma voor de aankoop van gedekte obligaties	16.550.442.553	16.730.428.857	11.457.444.451	11.396.084.370	5.092.998.102	5.334.344.487
Programma voor de effectenmarkten	7.470.766.415	8.429.995.853	8.872.443.668	10.045.312.608	(1.401.677.253)	(1.615.316.755)
Programma voor de aankoop van effecten op onderpand van activa	22.800.124.065	22.786.088.513	15.321.905.622	15.220.939.054	7.478.218.443	7.565.149.459
Programma voor de aankoop van door de publieke sector uitgegeven schuldbewijzen	112.270.760.463	112.958.545.591	39.437.433.065	39.372.318.024	72.833.327.398	73.586.227.567
Totaal	160.815.274.667	162.746.795.045	77.808.651.858	78.947.185.113	83.006.622.809	83.799.609.932

De daling van de geamortiseerde kostprijs van de portefeuilles die worden aangehouden op grond van het eerste en het tweede aankoopprogramma voor gedekte obligaties en het SMP was het gevolg van aflossingen.

De Raad van Bestuur beoordeelt regelmatig de financiële risico's die zijn verbonden met de effecten die op grond van al deze programma's worden aangehouden.

Jaarlijks wordt er op basis van gegevens per jaareinde getoetst of er sprake is van een bijzondere waardevermindering ('impairment test'); deze toetsingen worden door de Raad van Bestuur goedgekeurd. Deze toetsen, die voor elk programma afzonderlijk worden uitgevoerd, omvatten een beoordeling van indicatoren die op een bijzondere waardevermindering wijzen. Voor zover van dergelijke indicatoren sprake was, is een nadere analyse uitgevoerd om te bevestigen dat de kasstromen van de onderliggende effecten niet zijn geraakt door een gebeurtenis die tot het nemen van een waardeverminderverslies zou leiden. De uitkomsten van de toetsingen van dit jaar gaven geen aanleiding om verliezen te verantwoorden op de effecten die in 2016 in de monetairbeleidsp portefeuilles waren opgenomen.

5 Vorderingen binnen het Eurosysteem

5.1 Vorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Deze post bestaat uit de vorderingen van de ECB ten opzichte van de nationale centrale banken van het eurogebied uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem (zie onder "Bankbiljetten in omloop" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving"). De rentevergoeding op deze vorderingen wordt dagelijks berekend tegen de laatst beschikbare marginale rentevoet gehanteerd door het Eurosysteem bij zijn tenders voor

basisherfinancieringstransacties³⁴ (zie toelichting 22.2, "Rentebaten uit de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem").

6 Overige activa

6.1 Materiële en immateriële vaste activa

Deze activa omvatten per 31 december 2016 de volgende posten:

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Kostprijs			
Grond en gebouwen	1.011.662.911	1.027.242.937	(15.580.026)
Installaties	221.888.762	219.897.386	1.991.376
Computerhardware en -software	88.893.887	77.350.193	11.543.694
Inventaris, meubilair, en motorvoertuigen	96.197.706	92.000.437	4.197.269
Activa in aanbouw	3.024.459	244.590	2.779.869
Overige vaste activa	9.713.742	9.453.181	260.561
Totaal kostprijs	1.431.381.467	1.426.188.724	5.192.743
Cumulatieve afschrijvingen			
Grond en gebouwen	(72.284.513)	(79.468.891)	7.184.378
Installaties	(31.590.282)	(15.827.521)	(15.762.761)
Computerhardware en -software	(57.935.440)	(45.530.493)	(12.404.947)
Inventaris, meubilair, en motorvoertuigen	(29.107.438)	(20.831.615)	(8.275.823)
Overige vaste activa	(1.138.207)	(883.374)	(254.833)
Totaal cumulatieve afschrijvingen	(192.055.880)	(162.541.894)	(29.513.986)
Nettoboekwaarde	1.239.325.587	1.263.646.830	(24.321.243)

De netto-afname in de kostprijs categorie "Grond en gebouwen" en de hiermee samenhangende cumulatieve afschrijvingen is vooral toe te schrijven aan de verwijdering van de balans van geactiveerde herinrichtingskosten betreffende zaken die niet meer in gebruik waren.

6.2 Overige financiële activa

Deze post bestaat vooral uit de belegging van de eigen middelen³⁵ van de ECB en wordt aangehouden als directe tegenpost van het kapitaal en de reserves en de voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's. Deze post omvat

³⁴ Sinds 16 maart 2016 bedraagt de rentevoet die het Eurosysteem bij zijn tenders voor basisherfinancieringstransacties hanteert 0,00%.

³⁵ Repotransacties die in het kader van het beheer van de eigenmiddelenportefeuille zijn uitgevoerd, worden verantwoord onder de verplichting "Diversen" (zie toelichting 12.3, "Diversen").

onder meer een belang van 3.211 aandelen in de Bank voor Internationale Betalingen (BIB) tegen de verwervingsprijs van €41,8 miljoen.

Deze post bestaat uit:

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Rekeningen-courant luidende in euro	30.000	30.000	-
Effecten luidende in euro	19.113.074.101	19.192.975.459	(79.901.358)
Omgekeerde repotransacties, luidende in euro	1.463.994.460	1.188.997.789	274.996.671
Overige financiële activa	41.830.662	41.914.335	(83.673)
Totaal	20.618.929.223	20.423.917.583	195.011.640

De nettostijging van deze post in 2016 was voornamelijk het gevolg van de herinvestering van de rentebaten uit de eigenmiddelenportefeuille.

6.3 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans

Deze post bestaat voornamelijk uit waarderingsveranderingen in per 31 december 2016 uitstaande swap- en termijntransacties in vreemde valuta (zie toelichting 19, "Valutaswaps en valutatermijntransacties"). Deze waarderingsveranderingen zijn het gevolg van de omrekening van dergelijke transacties in eurobedragen tegen de valutakoers op de balansdatum, vergeleken met de eurobedragen voortvloeiend uit de omrekening van de transacties tegen de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende vreemde valuta op die datum (zie onder "Niet in de balans opgenomen instrumenten" en "Goud en in vreemde valuta luidende activa en passiva" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving").

Waarderingswinsten op uitstaande renteswaptransacties zijn ook onder deze post opgenomen (zie toelichting 18, "Renteswaps").

6.4 Overlopende activa

In 2016 omvatte deze post de nog te ontvangen couponrente op effecten (waaronder uitstaande rente betaald bij aankoop) ten bedrage van €1.924,5 miljoen (2015: €1.186,6 miljoen) (zie toelichting 2.2, "Tegoeden bij banken en beleggingen in effecten, externe leningen en overige externe activa" en "Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta", toelichting 4, "Effecten uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro", en toelichting 6.2, "Overige financiële activa").

Bovendien bestaat deze post uit (a) opgebouwde baten uit gemeenschappelijke Eurosysteem-projecten (zie toelichting 27, "Overige baten"), (b) te ontvangen rente op overige financiële activa, and (c) diverse vooruitbetaalde posten.

6.5 Diversen

Deze post bestaat uit de overlopende bedragen inzake de tussentijdse verdeling van de winst van de ECB (zie onder “Tussentijdse verdeling van de winst” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving”, en toelichting 11.2, “Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)”).

De post omvat ook saldi met betrekking tot de per 31 december 2016 uitstaande swap- en termijntransacties in vreemde valuta. De saldi vloeien voort uit de omrekening van dergelijke transacties naar eurobedragen tegen de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende valuta op de balansdatum, vergeleken met de oorspronkelijk verwerkte eurobedragen van de transacties (zie onder “Niet in de balans opgenomen instrumenten” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving”).

7 Bankbiljetten in omloop

Deze post bestaat uit het aandeel van de ECB (8%) in de totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop (zie onder “Bankbiljetten in omloop” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving”).

8 Overige verplichtingen aan kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro

Op 8 december 2016 heeft de Raad van Bestuur besloten dat de centrale banken van het Eurosysteem de mogelijkheid zullen hebben bij hun faciliteiten voor PSPP-effectenuitlening geldmiddelen als onderpand te accepteren zonder verplichte herbelegging van deze middelen. Deze transacties worden voor de ECB via een gespecialiseerde instelling uitgevoerd.

Per 31 december 2016 bedroeg de waarde van de uitstaande PSPP-effectenuitleningstransacties die met kredietinstellingen in het eurogebied waren afgesloten € 1,9 miljard. Als onderpand ontvangen geldmiddelen werden overgeboekt naar TARGET2-rekeningen (zie toelichting 11.2, “Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)”).

Aangezien de geldmiddelen aan het einde van het jaar niet herbelegd waren, werden deze transacties op de balans verwerkt (zie onder “Transacties met wederinkoop” in de “Grondslagen voor de financiële verslaggeving”).³⁶

³⁶ Effectenuitleningstransacties waarbij op balansdatum geen sprake is van als onderpand ontvangen, onbelegde geldmiddelen worden op buitenbalansrekeningen geregistreerd (zie toelichting 16 “Programma's voor effectenuitlening”).

9 Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

9.1 Overige verplichtingen

Deze post omvat tegoeden van de leden van de Euro Banking Association (EBA) die als garantie worden gebruikt voor de EURO1³⁷-afwikkeling in het TARGET2-systeem.

10 Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

Per 31 december 2016 bestaat deze post uit een bedrag van €9,5 miljard (2015: €1,5 miljard) bestaande uit bij de ECB aangehouden saldi van nationale centrale banken buiten het eurogebied, die voortvloeien uit of een tegenpost vormen van via het TARGET2-systeem geleide transacties. De toename van deze saldi in 2016 was het gevolg van betalingen door ingezetenen van het eurogebied aan niet-ingezetenen van het eurogebied (zie toelichting 11.2, "Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)").

Deze post omvat tevens een bedrag van €4,1 miljard (2015: €0,8 miljard) voortvloeiend uit de permanente wederzijdse valutaregeling met de Federal Reserve. In het kader van deze regeling verstrekt de Federal Reserve door middel van swaptransacties Amerikaanse dollars aan de ECB om kortetermijnliquiditeit in Amerikaanse dollars aan tegenpartijen van het Eurosysteem te verstrekken. Tegelijkertijd verricht de ECB back-to-backswaptransacties met de nationale centrale banken van het eurogebied, die de resulterende middelen aanwenden om met tegenpartijen van het Eurosysteem in Amerikaanse dollar luidende liquiditeitsverschaffende transacties in de vorm van transacties met wederinkoop uit te voeren. Deze back-to-backswaptransacties resulteren in saldi binnen het Eurosysteem, tussen de ECB en de nationale centrale banken (zie toelichting 11.2 "Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto)"). Bovendien resulteren de swaptransacties met de Federal Reserve en de nationale centrale banken van het eurogebied in termijnvorderingen en -verplichtingen die op buitenbalansrekeningen worden geregistreerd (zie toelichting 19, "Valutaswaps en valutatermijntransacties").

Het restant van deze post bestaat uit een bedrag van €3,1 miljard (2015: €0) aan uitstaande PSPP-effectenuitleningstransacties met niet-ingezetenen van het eurogebied waarbij geldmiddelen als onderpand zijn ontvangen en naar TARGET2-rekeningen zijn overgeboekt (zie toelichting 8, "Overige verplichtingen aan kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro").

³⁷ EURO1 is een door de EBA beheerd betalingssysteem.

11 Verplichtingen binnen het Eurosysteem

11.1 Verplichtingen uit hoofde van de overdracht van externe reserves

Deze post betreft de verplichtingen aan de nationale centrale banken van het eurogebied uit hoofde van de overdracht van externe reserves aan de ECB bij hun toetreding tot het Eurosysteem. In 2016 waren er geen mutaties.

	Vanaf 1 januari 2015 €
Nationale Bank van België	1.435.910.943
Deutsche Bundesbank	10.429.623.058
Eesti Pank	111.729.611
Central Bank of Ireland	672.637.756
Bank of Greece	1.178.260.606
Banco de España	5.123.393.758
Banque de France	8.216.994.286
Banca d'Italia	7.134.236.999
Central Bank of Cyprus	87.679.928
Latvijas Banka	163.479.892
Lietuvos bankas	239.453.710
Banque centrale du Luxembourg	117.640.617
Central Bank of Malta	37.552.276
De Nederlandsche Bank	2.320.070.006
Oesterreichische Nationalbank	1.137.636.925
Banco de Portugal	1.010.318.483
Banka Slovenije	200.220.853
Národná banka Slovenska	447.671.807
Suomen Pankki – Finlands Bank	728.096.904
Totaal	40.792.608.418

De vergoeding over deze verplichtingen wordt dagelijks bepaald tegen de laatst beschikbare marginale rentevoet gehanteerd door het Eurosysteem bij zijn tenders voor de basisherfinancieringstransacties, gecorrigeerd vanwege een rendement van nul op de goudcomponent (zie toelichting 22.3, "Remuneratie van vorderingen van nationale centrale banken in verband met overgedragen externe reserves").

11.2 Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)

In 2016 bestond deze post voornamelijk uit de TARGET2-saldi van de nationale centrale banken van het eurogebied ten opzichte van de ECB (zie onder "Posities binnen het ESCB/posities binnen het Eurosysteem" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving"). De nettostijging van deze positie vloeide voornamelijk voort uit effectenaankopen op grond van het APP (zie toelichting 4, "Effecten uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro"), die via TARGET2-rekeningen werden afgewikkeld. De invloed van de aankopen werd

gedeeltelijk tenietgedaan door (a) de afwikkeling in TARGET2 van betalingen van ingezetenen van het eurogebied aan niet-ingezetenen van het eurogebied (zie toelichting 10, "Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro"); (b) als onderpand ontvangen geldmiddelen in verband met PSPP-effectenuitleningen (zie toelichting 8, "Overige verplichtingen aan kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro" en toelichting 10, "Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro"); (c) de toename van de bedragen betreffende back-to-backswaptransacties met de nationale centrale banken in verband met de in Amerikaanse dollar luidende liquiditeitsverschaffende transacties; en (d) aflossingen van op grond van het SMP en de eerste twee programma's voor de aankoop van gedekte obligaties aangekochte effecten, die ook via TARGET2-rekeningen werden afgewikkeld.

De vergoeding over TARGET2-posities, met uitzondering van de saldi die voortkomen uit back-to-back-swaptransacties in verband met in Amerikaanse dollar luidende liquiditeitsverschaffende transacties, wordt dagelijks berekend tegen de laatst beschikbare marginale rente gehanteerd door het Eurosysteem bij zijn tenders voor basisherfinancieringstransacties.

Deze post bestond ook uit het aan de nationale centrale banken van het eurogebied verschuldigde bedrag in verband met de tussentijdse winstverdeling van de ECB (zie onder "Tussentijdse verdeling van de winst" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving").

	2016 €	2015 €
Verschuldigd aan nationale centrale banken van het eurogebied ter zake van TARGET2	1.058.484.156.256	812.734.808.529
Te vorderen van nationale centrale banken van het eurogebied ter zake van TARGET2	(908.249.140.203)	(730.463.422.714)
Verschuldigd aan nationale centrale banken van het eurogebied i.v.m. de tussentijdse winstverdeling van de ECB	966.234.559	812.134.494
Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)	151.201.250.612	83.083.520.309

12 Overige passiva

12.1 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans

Deze post bestaat voornamelijk uit waarderingsveranderingen in per 31 december 2016 uitstaande swap- en termijntransacties in vreemde valuta (zie toelichting 19, "Valutaswaps en valutatermijntransacties"). Deze waarderingsveranderingen vloeien voort uit de omrekening van dergelijke transacties in eurobedragen tegen de valutakoers op de balansdatum, vergeleken met de eurobedragen voortvloeiend uit de omrekening van de transacties tegen de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende vreemde valuta op die datum (zie onder "Niet in de balans opgenomen instrumenten" en "Goud en in vreemde valuta luidende activa en passiva" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving").

Waarderingsverliezen op uitstaande renteswaptransacties zijn ook in deze post opgenomen (zie toelichting 18, "Renteswaps").

12.2 Overlopende passiva

Deze post omvat per 31 december 2016 tevens vooraf geïnde baten in verband met het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme ('Single Supervisory Mechanism' – SSM) (zie toelichting 25, "Nettobaten uit vergoedingen en provisies"), overlopende beheerkosten, en overlopende posten voor financiële instrumenten.

Deze post omvat ook de nog aan de nationale centrale banken verschuldigde rente voor geheel 2016 op hun vorderingen in verband met de aan de ECB overgedragen externe reserves (zie toelichting 11.1, "Verplichtingen uit hoofde van de overdracht van externe reserves"). Dit bedrag is in januari 2017 afgewikkeld.

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Overlopende beheerkosten	20.723.173	20.455.723	267.450
Financiële instrumenten	3.621.142	2.191.753	1.429.389
Vooruitontvangen SSM-baten	41.089.798	18.926.078	22.163.720
Aan de ECB overgedragen externe reserves	3.611.845	17.576.514	(13.964.669)
TARGET2	-	36.393.921	(36.393.921)
Totaal	69.045.958	95.543.989	(26.498.031)

12.3 Diversen

In 2016 bestond deze post voornamelijk uit per 31 december 2016 uitstaande swap- en termijntransacties in vreemde valuta (zie toelichting 19, "Valutaswaps en valutatermijntransacties"). Deze saldi houden verband met de omrekening van dergelijke transacties naar eurobedragen tegen de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende valuta op de balansdatum, vergeleken met de oorspronkelijk verwerkte eurobedragen van de transacties (zie "Niet in de balans opgenomen instrumenten" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving").

Daarnaast omvat deze post de netto toegezegdpensioenverplichting van de ECB met betrekking tot de uitkeringen na uitdiensttreding en de overige langetermijnbeloningen van haar medewerkers, de leden van de Directie en de bij de ECB werkzame leden van de Raad van Toezicht.

Pensioenregelingen van de ECB, overige uitkeringen na uitdiensttreding en overige langetermijnbeloningen³⁸

Balans

De in de balans opgenomen bedragen met betrekking tot uitkeringen na uitdiensttreding en andere langetermijnpersoneelsbeloningen luiden als volgt:

	2016 Medewerkers in €miljoen	2016 Raden in €miljoen	2016 Totaal in €miljoen	2015 Medewerkers in €miljoen	2015 Raden in €miljoen	2015 Totaal in €miljoen
Brutoverplichting (contante waarde)	1.361,3	27,7	1.388,9	1.116,7	24,1	1.140,8
Reële waarde van de fondsbeleggingen	(878,0)	-	(878,0)	(755,3)	-	(755,3)
In de balans opgenomen netto toegezegdpensioenverplichting	483,3	27,7	510,9	361,4	24,1	385,5

In 2016 omvatte de brutoverplichting (contante waarde) ten opzichte van de medewerkers ten bedrage van € 1.361,3 miljoen (2015: € 1.116,7 miljoen) niet-kapitaalgedekte verplichtingen ten bedrage van € 187,0 miljoen (2015: € 155,9 miljoen) met betrekking tot uitkeringen na uitdiensttreding en andere langetermijnbeloningen. Er bestaan tevens niet-kapitaalgedekte regelingen voor uitkeringen na uitdiensttreding en overige langetermijnbeloningen van leden van de Directie en leden van de Raad van Toezicht.

Winst-en-verliesrekening

De in 2016 in de winst-en-verliesrekening opgenomen bedragen luiden als volgt:

	2016 Medewerkers in €miljoen	2016 Raden in €miljoen	2016 Totaal in €miljoen	2015 Medewerkers in €miljoen	2015 Raden in €miljoen	2015 Totaal in €miljoen
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	104,4	1,6	106,0	120,0	1,9	121,9
Nettorente over de netto toegezegdpensioenverplichting	9,7	0,6	10,3	9,5	0,5	10,0
waarvan:						
<i>Kosten van de verplichting</i>	29,1	0,6	29,8	22,9	0,5	23,4
<i>Baten uit fondsbeleggingen</i>	(19,5)	-	(19,5)	(13,4)	-	(13,4)
Herberekenings(winsten)/verliezen op overige langetermijnbeloningen	0,6	0,1	0,7	2,6	(0,1)	2,5
Totaal begrepen in "Personeelskosten"	114,6	2,4	117,0	132,1	2,3	134,4

In 2016 daalden de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten naar € 106,0 miljoen (2015: € 121,9 miljoen), voornamelijk als gevolg van de verhoging van de disconteringsvoet van 2% in 2014 naar 2,5% in 2015.³⁹

³⁸ De totalen in de tabellen van deze paragraaf kunnen door afronding enigszins verschillen. In de kolom "Raden" worden de bedragen met betrekking tot zowel de Directie als de Raad van Toezicht weergegeven.

Mutaties in de bruto toegezegdpensioenverplichting, fondsbeleggingen en herberekeningsresultaten

De mutaties in de contante waarde van de bruto toegezegdpensioenverplichting luiden als volgt:

	2016 Medewerkers in €miljoen	2016 Raden in €miljoen	2016 Totaal in €miljoen	2015 Medewerkers in €miljoen	2015 Raden in €miljoen	2015 Totaal in €miljoen
Beginsaldo bruto toegezegdpensioenverplichting	1.116,7	24,1	1.140,8	1.087,1	24,5	1.111,6
Toegerekende pensioenkosten	104,4	1,6	106,0	120,0	1,9	121,9
Rentekosten over de brutoverplichting	29,1	0,6	29,8	22,9	0,5	23,4
Bijdragen deelnemers	19,5	0,2	19,8	21,7	0,2	21,9
Betaalde uitkeringen	(8,6)	(0,8)	(9,5)	(7,5)	(0,8)	(8,3)
Herberekenings(winsten)/verliezen	100,2	1,9	102,1	(127,5)	(2,2)	(129,7)
Eindsaldo bruto toegezegdpensioenverplichting	1.361,3	27,7	1.388,9	1.116,7	24,1	1.140,8

De totale herberekeningsverliezen van € 102,1 miljoen op de toegezegdpensioenverplichting in 2016 waren hoofdzakelijk het gevolg van de verlaging van de disconteringsvoet van 2,5% in 2015 naar 2% in 2016.

De mutaties in 2016 in de reële waarde van de fondsbeleggingen in de toegezegdpensioenpijler met betrekking tot medewerkers waren als volgt:

	2016 in €miljoen	2015 in €miljoen
Beginsaldo reële waarde van de fondsbeleggingen	755,3	651,9
Rentebaten uit fondsbeleggingen	19,5	13,4
Herberekeningswinsten	44,7	26,8
Bijdragen werkgever	45,0	46,9
Bijdragen deelnemers	19,5	21,7
Betaalde uitkeringen	(6,0)	(5,4)
Eindsaldo reële waarde van de fondsbeleggingen	878,0	755,3

De herberekeningswinsten op de fondsbeleggingen in zowel 2016 als 2015 weerspiegelen het feit dat het werkelijke rendement op de fondsbeleggingen hoger was dan de verwachte rentebaten op de fondsbeleggingen.

In vervolg op een funding-onderzoek van de personeelspensioenregeling per 31 december 2015 door de actuarissen van de ECB heeft de Raad van Bestuur in 2016 onder meer besloten (a) de jaarlijkse aanvullende ECB-bijdragen van € 6,8 miljoen te beëindigen, en (b) vanaf september 2016 de ECB-bijdrage aan de personeelspensioenregeling te verhogen van 19,5% naar 20,7% van het basissalaris.⁴⁰ Als gevolg van deze besluiten lieten de door de ECB betaalde

³⁹ De aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten worden geschat door middel van de disconteringsvoet die in het voorgaande jaar gold.

⁴⁰ Bovendien heeft de Raad van Bestuur besloten de door de ECB-medewerkers betaalde bijdragen te verhogen van 6,7% naar 7,4% van het basissalaris.

bijdragen in 2016 per saldo een daling zien ondanks de stijging van het aantal deelnemers aan de regeling (zie toelichting 28, "Personeelskosten").

De mutaties over 2016 in de herberekeningsresultaten (zie toelichting 14, "Herwaarderingsrekeningen") waren als volgt:

	2016 in € miljoen	2015 in € miljoen
Beginsaldo herberekenings(winsten)/verliezen	(148,4)	(305,6)
Bijdragen van tot het Eurosysteem toetredende nationale centrale banken ⁴¹	0,0	(1,8)
Winsten op de fondsbeleggingen	44,7	26,8
Winsten/(verliezen) op de brutoverplichting	(102,1)	129,7
Verliezen opgenomen in de winst-en-verliesrekening	0,7	2,5
Eindsaldo herberekeningsverliezen opgenomen onder "Herwaarderingsrekeningen"	(205,1)	(148,4)

Belangrijke veronderstellingen

Bij de totstandkoming van de waarderingen waarnaar in deze toelichting wordt verwezen, hebben de actuarissen veronderstellingen gehanteerd die door de Directie zijn goedgekeurd ten behoeve van de administratieve verwerking en toelichting. De belangrijkste veronderstellingen die zijn gehanteerd voor het berekenen van de verplichting uit hoofde van de pensioenregeling zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

	2016 %	2015 %
Disconteringsvoet	2,00	2,50
Verwacht rendement op de fondsbeleggingen ⁴²	3,00	3,50
Algemene toekomstige salarisverhogingen ⁴³	2,00	2,00
Toekomstige pensioenverhogingen ⁴⁴	1,40	1,40

Daarnaast bedroegen de vrijwillige bijdragen van medewerkers aan een toegezegdebijdragepijler in 2016 € 133,2 miljoen (2015: € 123,3 miljoen). Deze bijdragen worden belegd in fondsbeleggingen, maar leiden tevens tot een hiermee corresponderende verplichting.

⁴¹ Bij de overgang van Litouwen op de gemeenschappelijke munt heeft Lietuvos bankas vanaf 1 januari 2015 aan de saldi van alle herwaarderingsrekeningen van de ECB bijgedragen. De uitstaande herberekeningsverliezen begrepen in de herwaarderingsrekeningen per 31 december 2014 resulteerden in een verlaging van de bijdragen door Lietuvos bankas.

⁴² Deze veronderstellingen zijn gebruikt voor de berekening van het deel van de bruto toegezegdpensioenverplichting van de ECB dat wordt gedekt door activa met een onderliggende kapitaalgarantie.

⁴³ Daarnaast is rekening gehouden met verwachte individuele salarisverhogingen van maximaal 1,8% per jaar, afhankelijk van de leeftijd van de deelnemers aan de regeling.

⁴⁴ Volgens de bepalingen van de pensioenregeling van de ECB worden de pensioenen jaarlijks verhoogd. Als de algemene salarisaanpassingen voor medewerkers van de ECB onder de prijsinflatie liggen, zal een eventuele verhoging van de pensioenen in lijn zijn met de algemene salarisaanpassingen. Als de algemene salarisaanpassingen boven de prijsinflatie liggen, zullen zij worden gebruikt om de verhoging van de pensioenen te bepalen, op voorwaarde dat de financiële positie van de pensioenregelingen van de ECB een dergelijke verhoging toelaat.

13 Voorzieningen

Deze post bestaat voornamelijk uit een voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's.

De voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudprijsrisico's wordt, voor zover de Raad van Bestuur dat noodzakelijk acht, gebruikt ter compensatie van toekomstige gerealiseerde en ongerealiseerde verliezen, in het bijzonder waarderingsverliezen die de saldi van de desbetreffende herwaarderingsrekeningen overtreffen. Jaarlijks wordt op grond van een beoordeling van deze risico's door de ECB gezien hoe groot deze voorziening moet zijn en of ze moet worden voortgezet. Bij deze beoordeling worden allerlei factoren in aanmerking genomen. De risicovoorziening mag, samen met het in het algemeen reservefonds van de ECB aangehouden bedrag, niet hoger zijn dan het door de nationale centrale banken van het eurogebied volgestorte kapitaal van de ECB.

Per 31 december 2016 bedroeg de voorziening voor wisselkoers-, rente-, krediet- en goudrisico's € 7.619.884.851, onveranderd ten opzichte van 2015. Dit bedrag komt overeen met het per die datum door de nationale centrale banken van het eurogebied gestorte kapitaal van de ECB.

14 Herwaarderingsrekeningen

Deze post bestaat voornamelijk uit herwaarderingsaldi uit hoofde van ongerealiseerde winsten op activa, passiva en buiten de balans opgenomen instrumenten (zie onder "Resultaatbepaling", "Goud en in vreemde valuta luidende activa en passiva", "Effecten" en "Niet in de balans opgenomen instrumenten" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving"). Deze post omvat tevens de herberekeningen van de netto toegezegdpensioenverplichting van de ECB met betrekking tot uitkeringen na uitdiensttreding (zie onder "Pensioenregelingen van de ECB, overige uitkeringen na uitdiensttreding en overige langetermijnbeloningen" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving" en toelichting 12.3, "Diversen").

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Goud	13.926.380.231	11.900.595.095	2.025.785.136
Vreemde valuta	14.149.471.665	12.272.562.352	1.876.909.313
Effecten en andere instrumenten	755.494.021	808.078.836	(52.584.815)
Netto toegezegdpensioenverplichting voor uitkeringen na uitdiensttreding	(205.078.109)	(148.413.109)	(56.665.000)
Totaal	28.626.267.808	24.832.823.174	3.793.444.634

De stijging in de omvang van de herwaarderingsrekeningen is het gevolg van de waardevermindering van de euro ten opzichte van goud, de Amerikaanse dollar en de Japanse yen in 2016.

Voor de herwaardering per jaareinde zijn de onderstaande valutakoersen gebruikt.

Valutakoersen	2016	2015
Amerikaanse dollar per euro	1,0541	1,0887
Japanse yen per euro	123,40	131,07
Euro per SDR	1,2746	1,2728
Euro per fine ounce goud	1.098,046	973,225

15 Kapitaal en reserves

15.1 Kapitaal

Het geplaatste kapitaal van de ECB bedraagt € 10.825.007.069. Het door de nationale banken van en buiten het eurogebied gestorte kapitaal bedraagt € 7.740.076.935.

De nationale centrale banken van het eurogebied hebben hun aandeel in het geplaatste kapitaal volgestort. Sinds 1 januari 2015 bedraagt het gestorte kapitaal € 7.619.884.851 (zie onderstaande tabel).⁴⁵

⁴⁵ De individuele bedragen zijn tot op één euro nauwkeurig afgerond. De totalen in de tabellen van deze toelichting kunnen door afronding enigszins verschillen.

	Kapitaalverdeel- sleutel sinds 1 januari 2015 ⁴⁶ %	Gestort kapitaal sinds 1 januari 2015 €
Nationale Bank van België	2,4778	268.222.025
Deutsche Bundesbank	17,9973	1.948.208.997
Eesti Pank	0,1928	20.870.614
Central Bank of Ireland	1,1607	125.645.857
Bank of Greece	2,0332	220.094.044
Banco de España	8,8409	957.028.050
Banque de France	14,1792	1.534.899.402
Banca d'Italia	12,3108	1.332.644.970
Central Bank of Cyprus	0,1513	16.378.236
Latvijas Banka	0,2821	30.537.345
Lietuvos bankas	0,4132	44.728.929
Banque centrale du Luxembourg	0,2030	21.974.764
Central Bank of Malta	0,0648	7.014.605
De Nederlandsche Bank	4,0035	433.379.158
Oesterreichische Nationalbank	1,9631	212.505.714
Banco de Portugal	1,7434	188.723.173
Banka Slovenije	0,3455	37.400.399
Národná banka Slovenska	0,7725	83.623.180
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2564	136.005.389
Totaal	70,3915	7.619.884.851

De nationale centrale banken die geen deel uitmaken van het eurogebied moeten 3,75% van hun geplaatste kapitaal storten als bijdrage in de operationele kosten van de ECB. Deze bijdrage bedroeg ultimo 2016 in totaal € 120.192.083, onveranderd ten opzichte van 2015. De nationale centrale banken buiten het eurogebied zijn niet gerechtigd tot een aandeel in de te verdelen winst van de ECB, met inbegrip van inkomsten uit de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem, noch zijn zij verplicht een eventueel verlies van de ECB te financieren.

De nationale centrale banken buiten het eurogebied hebben de volgende bedragen gestort:

⁴⁶ De ECB-kapitaalverdeelsleutel voor de individuele nationale centrale banken is voor het laatst op 1 januari 2014 gewijzigd. Maar in verband met de toetreding van Litouwen tot het eurogebied is per 1 januari 2015 het totale gewicht van het aandeel van de nationale centrale banken van het eurogebied in het totale kapitaal van de ECB gestegen, terwijl het totale gewicht van het aandeel van de nationale centrale banken buiten het eurogebied daalde. In 2016 hebben geen aanpassingen plaatsgevonden.

	Kapitaalverdeel- sleutel sinds 1 januari 2015 %	Gestort kapitaal sinds 1 januari 2015 €
Българска народна банка (Nationale Bank van Bulgarije)	0,8590	3.487.005
Česká národní banka	1,6075	6.525.450
Danmarks Nationalbank	1,4873	6.037.512
Hrvatska narodna banka	0,6023	2.444.963
Magyar Nemzeti Bank	1,3798	5.601.129
Narodowy Bank Polski	5,1230	20.796.192
Banca Națională a României	2,6024	10.564.124
Sveriges Riksbank	2,2729	9.226.559
Bank of England	13,6743	55.509.148
Totaal	29,6085	120.192.083

Niet in de balans opgenomen instrumenten

16 Programma's voor effectenuitlening

Ten behoeve van het beheer van de eigen middelen van de ECB heeft de ECB een overeenkomst voor een effectenuitleningsprogramma, op grond waarvan een gespecialiseerde instelling namens de ECB effectenuitleningstransacties verricht.

Daarnaast heeft de ECB, overeenkomstig besluiten van de Raad van Bestuur, effecten voor uitleningstransacties beschikbaar gesteld. Deze betreffen de aangehouden effecten die de ECB heeft aangekocht op grond van het eerste, tweede en derde aankoopprogramma voor gedekte obligaties, evenals de aangehouden effecten die krachtens het PSPP zijn aangekocht en de op grond van het SMP aangekochte effecten die ook in aanmerking komen voor aankoop ingevolge het PSPP.⁴⁷

Indien er aan het einde van het jaar geen sprake is van onderpand in de vorm van onbelegde geldmiddelen worden de desbetreffende effectenuitleningstransacties op buitenbalansrekeningen geregistreerd.⁴⁸ Per 31 december 2016 bedroeg de waarde van dergelijke uitstaande effectenuitleningstransacties € 10,9 miljard (2015: € 4,5 miljard). Van dit bedrag hield € 3,9 miljard (2015: € 0,3 miljard) verband met het uitlenen van voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten.

17 Rentefutures

Per 31 december 2016 stonden de volgende vreemde-valutatransacties uit, gepresenteerd tegen marktkoersen per jaareinde:

Rentefutures in vreemde valuta	2016 Contractwaarde €	2015 Contractwaarde €	Mutatie €
Aankopen	558.770.515	694.406.172	(135.635.657)
Verkopen	2.258.798.975	690.554.100	1.568.244.875

Deze transacties werden verricht in het kader van het beheer van de externe reserves van de ECB.

⁴⁷ De ECB koopt geen effecten aan op grond van het CSPP en houdt daardoor uit dien hoofde geen effecten aan die voor uitlening kunnen worden gebruikt.

⁴⁸ Indien er aan het einde van het jaar wel sprake is van onderpand in de vorm van onbelegde geldmiddelen, dan worden deze transacties op balansrekeningen geregistreerd (zie toelichting 8, "Overige verplichtingen aan kredietinstellingen in het eurogebied, luidende in euro" en toelichting 10, "Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro).

18 Renteswaps

Per 31 december 2015 stonden er renteswaps met een contractwaarde van €378,3 miljoen (2015: €274,5 miljoen) uit, gepresenteerd tegen marktkoersen per jaareinde. Deze transacties werden verricht in het kader van het beheer van de externe reserves van de ECB.

19 Valutaswaps en valutatermijntransacties

Beheer van externe reserves

In 2016 werden valutaswap- en valutatermijntransacties verricht in het kader van het beheer van de externe reserves van de ECB. Per 31 december 2016 stonden de onderstaande, uit deze transacties resulterende vorderingen en verplichtingen uit, gepresenteerd tegen marktkoersen per jaareinde.

Valutaswaps en valutatermijntransacties	2016 €	2015 €	Mutatie €
Vorderingen	3.123.544.615	2.467.131.004	656.413.611
Verplichtingen	2.855.828.167	2.484.517.472	371.310.695

Liquiditeitsverschaffende transacties

Er was sprake van in Amerikaanse dollar luidende vorderingen en verplichtingen met een afwikkelingsdatum in 2017. Deze hangen samen met de verstrekking van liquiditeit in Amerikaanse dollar aan tegenpartijen van het Eurosysteem (zie toelichting 10, "Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro").

20 Beheer van kredietopname- en kredietverleningstransacties

Ook in 2016 was de ECB verantwoordelijk voor het beheer van de kredietopname- en kredietverleningstransacties van de EU in het kader van de faciliteit voor financiële ondersteuning voor de middellange termijn, het Europees Financieel Stabilisatiemechanisme, de Europese Faciliteit voor Financiële Stabiliteit en het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM), en voor de leningfaciliteitovereenkomst voor Griekenland. In 2016 verwerkte de ECB betalingen met betrekking tot deze transacties, alsmede betalingen in de vorm van bijdragen van lidstaten aan het maatschappelijk kapitaal van het ESM.

Voorwaardelijke verplichtingen uit hoofde van lopende rechtsgedingen

Een aantal depositohouders, aandeelhouders en obligatiehouders van Cypriotische kredietinstellingen heeft vier rechtszaken tegen de ECB aangespannen. De desbetreffende partijen beweren financiële schade te hebben geleden als gevolg van handelingen die naar hun oordeel hebben geresulteerd in de herstructurering van deze kredietinstellingen in het kader van het financiële bijstandsprogramma voor Cyprus. In 2014 wees het Gerecht van de Europese Unie twaalf soortgelijke gevallen geheel af. Tegen acht van deze uitspraken werd beroep aangetekend. In 2016 bevestigde het Hof van Justitie van de Europese Unie in deze beroepszaken dat deze niet-ontvankelijk waren of stelde het de ECB in het gelijk. De betrokkenheid van de ECB bij het proces dat leidde tot de afronding van het financiële bijstandsprogramma was beperkt tot het verstrekken van technisch advies, krachtens het Verdrag tot oprichting van het Europees Stabiliteitsmechanisme, waarbij in samenwerking met de Europese Commissie werd opgetreden, alsmede de uitgifte van een niet-bindend advies inzake de Cypriotische ontwerpwet inzake afwikkeling. Daarom wordt aangenomen dat uit deze zaken geen verliezen voor de ECB zullen voortvloeien.

Toelichting op de winst-en-verliesrekening

22 Nettorentebaten

22.1 Rentebaten uit externe reserves

Deze post omvat de rentebaten, na aftrek van rentelasten, uit de netto externe reserves van de ECB. De post is als volgt opgebouwd:

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Rentebaten uit rekeningen-courant	1.499.288	552.459	946.829
Rentebaten uit geldmarktdeposito's	18.095.835	6.306.443	11.789.392
Rentebaten/(lasten) uit repo's	(34.017)	38.311	(72.328)
Rentebaten uit omgekeerde repo's	12.745.338	2.920.201	9.825.137
Rentebaten uit effecten	304.958.993	261.121.900	43.837.093
Rentebaten/(lasten) uit renteswaps	19.080	(861.355)	880.435
Rentebaten uit valutaswaps en valutatermijntransacties	33.157.253	13.127.982	20.029.271
Rentebaten uit externe reserves (netto)	370.441.770	283.205.941	87.235.829

De algehele stijging van de nettorentebaten in 2016 was voornamelijk het gevolg van hogere rentebaten uit de Amerikaansedollarportefeuille.

22.2 Rentebaten uit de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Deze post bestaat uit de rentebaten voortvloeiend uit het 8%-aandeel van de ECB in de totale waarde van de uitgegeven eurobankbiljetten (zie "Bankbiljetten in omloop" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving" en toelichting 5.1, "Vorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem"). Ondanks een stijging van 4,7% van de gemiddelde waarde van de bankbiljetten in omloop was er sprake van een daling van de baten in 2016 ten gevolge van het feit dat de gemiddelde basisherfinancieringsrente lager was dan in 2015 (te weten 0,01% in 2016, vergeleken met 0,05% in 2015).

22.3 Remuneratie van vorderingen van nationale centrale banken in verband met overgedragen externe reserves

De rentevergoeding aan de nationale centrale banken van het eurogebied uit hoofde van hun vorderingen betreffende de aan de ECB overgedragen externe reserves (zie toelichting 11.1, "Verplichtingen uit hoofde van de overdracht van externe reserves") wordt onder deze post opgenomen. De daling van deze vergoeding in 2016 is het

gevolg van het feit dat de gemiddelde basisherfinancieringsrente lager was dan in 2015.

22.4 Overige rentebaten en overige rentelasten⁴⁹

In 2016 bestonden deze posten voornamelijk uit nettorentebaten van € 1,0 miljard (2015: € 0,9 miljard) uit de effecten die de ECB voor monetairbeleidsdoeleinden had aangeschaft. Van dit bedrag hield € 0,5 miljard (2015: € 0,6 miljard) verband met nettorentebaten uit op grond van het SMP aangekochte effecten en € 0,4 miljard (2015: € 0,2 miljard) hield verband met nettorentebaten uit op grond van het APP aangekochte effecten.

Het restant van deze posten bestond vooral uit rentebaten en -lasten betreffende de eigenmiddelenportefeuille van de ECB (zie toelichting 6.2 "Overige financiële activa") en betreffende diverse rentedragende saldi.

23 Gerealiseerde winsten/verliezen uit financiële transacties

De netto gerealiseerde winsten uit financiële transacties waren in 2016 als volgt samengesteld:

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Gerealiseerde koerswinsten (netto)	159.456.244	175.959.137	(16.502.893)
Gerealiseerde valutakoers- en goudprijswinsten (netto)	65.085.498	38.474.593	26.610.905
Gerealiseerde winsten uit financiële transacties (netto)	224.541.742	214.433.730	10.108.012

De gerealiseerde koerswinsten (netto) omvatten gerealiseerde winsten en verliezen op effecten, rentefutures en renteswaps. De daling van de gerealiseerde koerswinsten (netto) in 2016 was vooral toe te schrijven aan lagere gerealiseerde koerswinsten op effecten in de Amerikaansedollarportefeuille.

De algehele stijging van de gerealiseerde valutakoers- en goudprijswinsten (netto) was voornamelijk het gevolg van de uitstroom van SDR's in het kader van de tweezijdige overeenkomst met het IMF betreffende de aan- en verkoop van SDR's (zie toelichting 2.1, "Vorderingen op het IMF").

24 Afwaarderingen van financiële activa en posities

De afwaarderingen van financiële activa en posities waren in 2016 als volgt samengesteld:

⁴⁹ Met ingang van 2016 worden de rentebaten en rentelasten uit voor monetairbeleidsdoeleinden aangehouden effecten op nettobasis gerapporteerd onder hetzij "Overige rentebaten" (bij een positief saldo) of "Overige rentelasten" (bij een negatief saldo) (zie "Herclassificaties" in de "Grondslagen voor de financiële verslaggeving").

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Ongerealiseerde koersverliezen op effecten (prijsherwaardering)	(148.159.250)	(63.827.424)	(84.331.826)
Ongerealiseerde koersverliezen op renteswaps	-	(223.892)	223.892
Ongerealiseerde valutakoersverliezen	(12.760)	(1.901)	(10.859)
Totaal afwaarderingen	(148.172.010)	(64.053.217)	(84.118.793)

De hogere afwaarderingen vergeleken met 2015 hingen vooral samen met de hogere markrendementen van de aangehouden effecten in de Amerikaansedollarporteuille, naast de algehele markwaardedaling van deze effecten.

25 Nettobaten uit vergoedingen en provisies

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Baten uit vergoedingen en provisies	382.191.051	277.324.169	104.866.882
Lasten m.b.t. vergoedingen en provisies	(10.868.282)	(8.991.908)	(1.876.374)
Nettobaten uit vergoedingen en provisies	371.322.769	268.332.261	102.990.508

In 2016 bestonden de in deze post opgenomen baten vooral uit toezichtsvergoedingen. De lasten bestonden voornamelijk uit bewaarvergoedingen en de verschuldigde vergoedingen aan de externe vermogensbeheerders die op expliciete instructie van, en namens, het Eurosysteem aankopen van toegelaten effecten op onderpand van activa verrichten.

Baten en lasten in verband met toezichtstaken

Op 4 november 2014 heeft de ECB, conform Artikel 33 van Verordening 1024/2013/EU van de Raad van 15 oktober 2013, haar toezichtstaken op zich genomen. Ter dekking van de kosten die de ECB maakt om deze taken te vervullen, brengt zij de onder toezicht staande entiteiten een jaarlijkse vergoeding in rekening. De ECB heeft in april 2016 aangekondigd dat de jaarvergoeding voor het toezicht in 2016 €404,5 miljoen⁵⁰ zou bedragen. Dit bedrag was gebaseerd op de geschatte jaarlasten voor 2016 ten bedrage van €423,2 miljoen, na aanpassingen voor (a) de extra toezichtsvergoedingen van €18,9 miljoen die in 2015 in rekening zijn gebracht; (b) de terugbetalingen betreffende mutaties in het aantal onder toezicht staande

⁵⁰ Dit bedrag is in oktober 2016 gefactureerd, met 18 november 2016 als vervaldatum.

entiteiten of de status daarvan⁵¹ (€0,3 miljoen); en (c) de in rekening gebrachte rente van €0,1 miljoen voor late betalingen in 2015.

Op basis van de daadwerkelijke lasten van de ECB uit hoofde van haar banktoezichtstaken bedroegen de baten uit toezichtsvergoedingen voor 2016 € 382,2 miljoen.

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Toezichtsvergoedingen	382.151.355	277.086.997	105.064.358
waarvan:			
Vergoedingen <i>toegerekend aan</i> belangrijke entiteiten of belangrijke groepen	338.418.328	245.620.964	92.797.364
Vergoedingen <i>toegerekend aan</i> minder belangrijke entiteiten of minder belangrijke groepen	43.733.027	31.466.033	12.266.994
Totaal van de baten i.v.m. banktoezichtstaken	382.151.355	277.086.997	105.064.358

Het surplus van € 41,1 miljoen, te weten het verschil tussen de geschatte lasten (€ 423,2 miljoen) en de daadwerkelijke lasten (€ 382,2 miljoen) voor 2016 is gepresenteerd onder de “Overlopende passiva” (zie toelichting 12.2, “Overlopende passiva”). Dit komt in mindering op de in 2017 in rekening te brengen toezichtsvergoedingen.

Bovendien mag de ECB ondernemingen boetes of dwangsommen opleggen als deze niet voldoen aan in haar verordeningen en besluiten vastgelegde verplichtingen. In 2016 heeft de ECB dergelijke boetes of dwangsommen niet opgelegd.

De met het SSM samenhangende lasten vloeien voort uit het directe toezicht op belangrijke entiteiten, het oversight op het toezicht op minder belangrijke entiteiten en het uitvoeren van horizontale taken en gespecialiseerde diensten. Hieronder vallen ook de kosten van de dienstverlening door ondersteunende functies die noodzakelijk is voor de uitvoering van de toezichtstaken van de ECB, waaronder diensten op het gebied van huisvesting, humanresourcesbeheer, beheer, budgettering en controlling, administratie, juridische zaken, interne audit, statistiek en IT.

Voor 2016 kunnen deze lasten als volgt worden uitgesplitst:

⁵¹ Op grond van Artikel 7 van de Verordening van de ECB betreffende een vergoeding voor toezicht (ECB/2014/41) wordt de individuele toezichtsvergoeding gewijzigd indien (a) een onder toezicht staande entiteit of onder toezicht staande groep slechts voor een deel van de vergoedingsperiode onder toezicht staat of (b) de status van een onder toezicht staande entiteit of een onder toezicht staande groep wijzigt van belangrijk in minder belangrijk, of vice versa. Zulke ontvangen of terugbetaalde bedragen worden in aanmerking genomen bij de berekening van de totale jaarlijkse toezichtsvergoeding die in volgende jaren in rekening gaat worden gebracht.

	2016 €	2015 €	Mutatie €
Salarissen en andere beloningen	180.655.666	141.262.893	39.392.773
Huur en onderhoud gebouwen	58.103.644	25.513.220	32.590.424
Overige operationele lasten	143.392.045	110.310.884	33.081.161
Totaal lasten in verband met banktoezichtstaken	382.151.355	277.086.997	105.064.358

De stijging van de SSM-lasten over 2016 is toe te schrijven aan de stijging in het aantal medewerkers van ECB-Banktoezicht, de verhuizing naar een nieuwe locatie en de statistische en IT-infrastructuur voor de uitvoering van de toezichtstaken.

26 Baten uit aandelen en deelnemingen

Deze post omvat het op de aandelen in de Bank voor Internationale Betalingen ontvangen dividend (zie toelichting 6.2, "Overige financiële activa").

27 Overige baten

In 2016 vloeiden de overige diverse baten voornamelijk voort uit de opgebouwde bijdragen van de nationale centrale banken van het eurogebied aan de door de ECB gemaakte kosten in verband met gezamenlijke projecten van het Eurosysteem.

28 Personeelskosten

De algehele stijging van de personeelskosten was het gevolg van een toename van het gemiddeld aantal medewerkers in dienst van de ECB. Deze stijging werd gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van de nettolasten in verband met de uitkeringen na uitdiensttreding en overige langetermijnbeloningen.

Deze post omvat de salarissen, toelagen, personeelsverzekeringskosten en diverse andere kosten ten bedrage van € 349,5 miljoen (2015: € 306,4 miljoen). Onder deze post is tevens een bedrag van € 117,0 miljoen (2015: € 134,4 miljoen) opgenomen in verband met de pensioenregelingen van de ECB, overige uitkeringen na uitdiensttreding en overige langetermijnbeloningen (zie toelichting 12.3, "Diversen").

De salarissen en toelagen van de medewerkers, met inbegrip van de emolumenten van hogere managementfunctionarissen, zijn in grote lijnen gebaseerd op en vergelijkbaar met de beloningsregeling van de instellingen van de Europese Unie.

De leden van de Directie en de leden van de Raad van Toezicht die werkzaam zijn bij de ECB ontvangen een basissalaris, terwijl de bij de ECB werkzame deeltijdleden van de Raad van Toezicht een aanvullende beloning ontvangen op basis van het aantal bijgewoonde vergaderingen. Daarnaast ontvangen de leden van de Directie en de bij de ECB werkzame voltijdsleden van de Raad van Toezicht aanvullende toelagen voor huisvesting en representatie. In het geval van de President wordt in

plaats van een huisvestingstoelage een ambtswoning ter beschikking gesteld; deze woning is eigendom van de ECB. Overeenkomstig de arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers van de Europese Centrale Bank hebben de leden van de Directie en de Raad van Toezicht, afhankelijk van hun individuele omstandigheden, recht op een huishoudtoelage, kindertoelage en onderwijstoelage. Op het salaris wordt een belasting ten gunste van de Europese Unie ingehouden, alsmede premies voor de pensioenregelingen en de ongevallen- en ziektekostenverzekering. Toelagen zijn onbelastbaar en maken geen deel uit van de pensioengrondslag.

In 2016 waren de basissalarissen van de leden van de Directie en de bij de ECB werkzame leden van de Raad van Toezicht (dat wil zeggen exclusief de vertegenwoordigers van de nationale toezichthouders) als volgt:⁵²

	2016 €	2015 €
Mario Draghi (President)	389.760	385.860
Vitor Constâncio (Vice-President)	334.080	330.744
Peter Praet (lid van de Directie)	277.896	275.604
Benoît Cœuré (lid van de Directie)	277.896	275.604
Yves Mersch (lid van de Directie)	277.896	275.604
Sabine Lautenschläger (lid van de Directie)	277.896	275.604
Totaal Directie	1.835.424	1.819.020
Totaal Raad van Toezicht (leden werkzaam bij de ECB) ⁵³	631.254	635.385
waarvan:		
Danièle Nouy, Voorzitter van de Raad van Toezicht	277.896	275.604
Totaal	2.466.678	2.454.405

Bovendien ontvingen de deeltijdleden van de Raad van Toezicht een aanvullende beloning van € 343.341 (2015: € 352.256).

Het totaalbedrag van de aan de leden van de Directie en Raad van Toezicht betaalde toelagen en de bijdragen van de ECB aan hun ongevallen- en ziektekostenverzekering bedroeg € 807.475 (2015: € 625.021). De Raad van Bestuur heeft in december 2015 besloten dat de ECB aan medewerkers en leden van de Directie en de Raad van Toezicht die zelf de totale kosten van hun particuliere ziektekostenverzekering dragen, een bedrag zou betalen dat overeenkomt met de bijdrage van de ECB als de desbetreffende personen gebruik zouden maken van de ziektekostenregeling van de ECB. Daarbij werd bepaald dat deze regeling met terugwerkende kracht zou gelden voor ziektekostenverzekeringen vanaf 1 januari 2013. In verband hiermee wordt verwacht dat het bedrag van de betaalde toelagen en bijdragen in 2017 lager zal zijn dan in 2016.

Aan voormalige leden van de Directie en de Raad van Toezicht kunnen gedurende een beperkte periode na het einde van hun ambtsperiode overgangsbetalingen worden gedaan. In 2016 zijn dergelijke betalingen niet gedaan. Het totaalbedrag van

⁵² De bedragen zijn brutobedragen, d.w.z. vóór aftrek van belasting ten gunste van de Europese Unie.

⁵³ Met uitzondering van Sabine Lautenschläger, wier salaris wordt gerapporteerd samen met de salarissen van de andere leden van de Directie.

de pensioenuitkeringen, met inbegrip van de bijbehorende toelagen, aan voormalige leden van de Directie en Raad van Toezicht of hun nabestaanden en de bijdragen aan hun ongefallen- en ziektekostenverzekering bedroeg € 834.668 (2015: € 783.113).

Eind 2016 bedroeg het werkelijke aantal medewerkers in voltijdsequivalenten onder contract bij de ECB 3.171⁵⁴, waarvan 320 op managementniveau. Het aantal medewerkers heeft zich in 2016 als volgt ontwikkeld:

	2016	2015
Totaal aantal medewerkers op 1 januari (exclusief nieuwe starters op 1 januari)	2.871	2.577
Nieuwe medewerkers/wijziging van contractstatus	725	648
Uittredingen/afgelopen contracten	(380)	(299)
Nettoename/(-afname) als gevolg van wijzigingen in parttimewerkpatronen	(45)	(55)
Totaal medewerkers per 31 december	3.171	2.871
Gemiddeld aantal medewerkers in dienst	3.007	2.722

29 Beheerkosten

Deze kosten omvatten alle overige lopende kosten, in verband met huur en onderhoud van kantoorruimten, niet-investeringsgoederen en -inventaris, honoraria en overige diensten en kantoormiddelen, evenals de kosten van werving, verhuizing, installatie, opleiding en herhuisvesting van medewerkers.

30 Productiekosten bankbiljetten

Deze last komt voornamelijk voort uit het grensoverschrijdend vervoer van eurobankbiljetten tussen bankbiljettendrukkerijen en de nationale centrale banken voor de levering van nieuwe bankbiljetten, en tussen de nationale centrale banken voor het opheffen van tekorten vanuit overschotvoorraden. Deze kosten worden centraal door de ECB gedragen.

⁵⁴ Medewerkers met onbetaald verlof zijn niet inbegrepen. Dit aantal omvat medewerkers op een permanent contract, een contract met een vaste looptijd of een kortlopend contract en de deelnemers aan het Graduate Programme van de ECB. Ook medewerkers met zwangerschapsverlof of langdurig ziekteverlof zijn inbegrepen.

President and Governing Council
of the European Central Bank
Frankfurt am Main

8 February 2017

Independent auditor's report

Opinion

We have audited the financial statements of the European Central Bank, which comprise the balance sheet as at 31 December 2016, the profit and loss account for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes.

In our opinion, the accompanying financial statements of the European Central Bank give a true and fair view of the financial position of the European Central Bank as at 31 December 2016 and of the results of its operations for the year then ended, in accordance with the principles established by the Governing Council, which are laid down in Decision (EU) 2016/2247 of the ECB of 3 November 2016 on the annual accounts of the ECB (ECB/2016/35).

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the European Central Bank in accordance with the German ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements, which are consistent with the International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of the European Central Bank's Executive Board and Those Charged with Governance for the Financial Statements

The Executive Board is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the principles established by the Governing Council, which are laid down in Decision (EU) 2016/2247 of the ECB of 3 November 2016 on the annual accounts of the ECB (ECB/2016/35), and for such internal control as the Executive Board determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, the Executive Board is responsible for using the going concern basis of accounting in accordance with Article 4 of the applicable Decision (ECB/2016/35).

Those charged with governance are responsible for overseeing the European Central Bank's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the entity's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards.

Yours sincerely,

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Victor Veger
Certified Public Accountant

Deze vertaling van de verklaring van de externe accountant van de ECB wordt door de ECB uitsluitend verschaft ter informatie. In geval van discrepantie geldt de Engelse versie ondertekend door EY.

President en Raad van Bestuur
van de Europese Centrale Bank
Frankfurt am Main

8 februari 2017

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Oordeel

Wij hebben de jaarrekening van de Europese Centrale Bank gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2016, de winst-en-verliesrekening over 2016, een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Naar ons oordeel geeft de bijgaande jaarrekening van de Europese Centrale Bank een getrouw beeld van de financiële positie van de Europese Centrale Bank per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de door de Raad van Bestuur vastgelegde grondslagen, die worden uiteengezet in Besluit ECB/2016/2247 van de ECB van 3 november 2016 betreffende de jaarrekening van de Europese Centrale Bank (ECB/2016/35).

Basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de 'International Standards on Auditing' (ISA's). Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn nader beschreven in de onderstaande sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de Europese Centrale Bank zoals vereist op grond van de Duitse ethische voorschriften die relevant zijn voor onze controle van de jaarrekening, die in overeenstemming zijn met de 'International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants' (de IESBA-Code). Verder hebben wij onze overige ethische verantwoordelijkheden in overeenstemming met deze voorschriften vervuld. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

De verantwoordelijkheden van de Directie van de Europese Centrale Bank en van de met governance belaste personen ten aanzien van de jaarrekening

De Directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de door de Raad van Bestuur vastgelegde grondslagen, die worden uiteengezet in Besluit (EU) 2016/2247 van de ECB van 3 november 2016 betreffende de jaarrekening van de Europese Centrale Bank (ECB/2016/35), en voor een zodanige interne beheersing als de Directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. Bij het opmaken van de jaarrekening is de Directie verantwoordelijk voor het hanteren van het continuïteitsbeginsel overeenkomstig Artikel 4 van het toepasselijke Besluit (ECB/2016/35).

De met governance belaste personen zijn verantwoordelijk voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces van de Europese Centrale Bank.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van redelijke zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en het afgeven van een controleverklaring waarin ons oordeel is opgenomen. Redelijke zekerheid betekent een hoge mate van zekerheid, maar is geen garantie dat een conform de ISA's uitgevoerde controle te allen tijde eventuele afwijkingen van materieel belang zal ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn van materieel belang indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

In het kader van een controle in overeenstemming met de ISA's passen wij bij de gehele controle professionele oordeelsvorming toe en hebben wij de controle professioneel kritisch uitgevoerd. Onze controle bestond onder meer uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-

informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat het door de Directie gehanteerde continuïteitsbeginsel aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen, en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele door ons vastgestelde significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de met governance belaste personen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de met governance belaste personen over alle relaties en andere aangelegenheden die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, in voorkomende gevallen, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Hoogachtend,

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Victor Veger
Certified Public Accountant

Toelichting op de verdeling van winst/toedeling van verliezen

Deze toelichting maakt geen deel uit van de jaarrekening van de ECB over het jaar 2016.

Krachtens Artikel 33 van de Statuten van het ESCB wordt de nettowinst van de ECB in de onderstaande volgorde verdeeld:

- (a) een door de Raad van Bestuur vast te stellen bedrag dat niet meer dan 20% van de nettowinst mag bedragen, wordt naar het algemeen reservefonds overgebracht, met een maximum van 100% van het kapitaal; en
- (b) de resterende nettowinst wordt naar rato van hun gestorte aandelen onder de aandeelhouders van de ECB verdeeld.⁵⁵

In geval van een verlies van de ECB wordt het tekort gedekt uit het algemeen reservefonds van de ECB en, indien nodig, bij besluit van de Raad van Bestuur, uit de monetaire inkomsten van het betrokken boekjaar, naar rato en ten belope van de bedragen die overeenkomstig Artikel 32.5 van de Statuten van het ESCB aan de nationale centrale banken zijn toegeedeeld.⁵⁶

De nettowinst van de ECB over 2016 bedroeg € 1.193,1 miljoen. Overeenkomstig een besluit daartoe van de Raad van Bestuur is er op 31 januari 2017 een tussentijdse winstverdeling ten bedrage van € 966,2 miljoen uitbetaald aan de nationale centrale banken van het eurogebied. Daarnaast heeft de Raad van Bestuur besloten de resterende winst van € 226,9 miljoen onder de nationale centrale banken van het eurogebied te verdelen.

	2016 €	2015 €
Winst over het boekjaar	1.193.108.250	1.081.790.763
Tussentijdse winstverdeling	(966.234.559)	(812.134.494)
Winst na de tussentijdse winstverdeling	226.873.691	269.656.269
Verdeling van de resterende winst	(226.873.691)	(269.656.269)
Totaal	0	0

⁵⁵ Nationale centrale banken buiten het eurogebied hebben geen recht op een aandeel in de te verdelen winst van de ECB, noch hoeven zij eventuele verliezen van de ECB te financieren.

⁵⁶ Krachtens Artikel 32.5 van de Statuten van het ESCB wordt de som van de monetaire inkomsten van de nationale centrale banken aan de nationale centrale banken toegeedeeld naar rato van hun gestorte aandelen in het kapitaal van de ECB.

© Europese Centrale Bank, 2017

Postadres 60640 Frankfurt am Main, Duitsland
Telefoon +49 69 1344 0
Internet www.ecb.europa.eu

Alle rechten voorbehouden. Reproductie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan op voorwaarde dat de bron wordt vermeld.

ISSN 2443-4795
ISBN 978-92-899-2904-2
DOI 10.2866/589302
EU catalogue No QB-BS-17-001-NL-N